

Nota voor Burgemeester en Wethouders

Team:

Onderwerp:

Vaststellen DAEB-aanwijzingsbesluit en samenwerkingsovereenkomst (SOK) voor, en opstellen samenwerkingsovereenkomst met, Stichting 2Gether, de stichting die de ondersteunende organisatie van de buurtklussendiensten wordt.

Notagegevens

Bestuursorgaan : B-en-W 25-03-2025

Notanummer : 2024-1053

Datum : 25-03-2025

Programma : 04b - Energietransitie

Portefeuillehouder : Wethouder Van Essen,

Bijlage(n) : 2024-11-18 Lysias Staatssteunanalyse - Gemeente Deventer
Buurtklussers.pdf, Definitief - Convenant - Samenwerkingsovereenkomst
Energieklussendiensten - Stichting 2Gether en gemeente
Deventer.docx, Definitief - DAEB-Aanwijzingsbesluit Deventer
Buurtklussers.docx

Parafering

17-03-2025: Wethouder18-03-2025: Programmamanager energietransitie

Agendering

* 21-03-2025: Teammanager Concernstaf en Adjunct-secretaris

* 19-03-2025: Gemeentesecretaris/algemeen directeur

Definitieve akkoord

25-03-2025

B & W d.d.: 25-03-2025

Besluit

1. Het DAEB-aanwijzingsbesluit voor Stichting 2Gether vast te stellen.
2. Een samenwerkingsovereenkomst (SOK) aan te gaan met Stichting 2Gether ten behoeve van de ondersteunende organisatie (Deventer Werkplaats) voor de buurtklussendiensten.
3. De burgemeester te verzoeken volmacht te verlenen aan wethouder Van Essen om de overeenkomst namens de gemeente te ondertekenen.
4. De raadsmededeling vast te stellen en aan te bieden aan de raad

De nota en het besluit openbaar te maken

Inleiding

De raad heeft bij de begroting van 2023 (raadsvergadering 9 november 2022) een amendement ingediend met als onderwerp 'Klusbrigade Energie en Klimaat'. Er is toen €30.000 beschikbaar gesteld om samen met maatschappelijke partners en wijkinitiatieven te zorgen voor de totstandkoming van klussendiensten in meerdere wijken. Vervolgens is er onderzoek gedaan hoe deze klussendiensten kunnen worden vormgegeven en vanuit daar zijn we aan de slag gegaan met een aantal pilotklussendiensten. Vanuit de pilots bleek dat de lokale klussendiensten behoefte hadden aan een ondersteunende organisatie die het werkgeverschap voor de klussendiensten regelt, zodat de klussendiensten zich kunnen focussen op waar zij goed in zijn: klussen doen bij mensen in huis, onder

andere het toepassen van kleine energiebesparende maatregelen waardoor ze bijdragen aan de verduurzaming van woningen en het verminderen van (energie)armoede.

Op 17 december 2024 heeft u vastgesteld dat Stichting 2Gether de ondersteunende organisatie van de lokale klussendiensten mag organiseren. Dit wordt de Deventer Werkplaats. Vanuit de SpUk Energiearmoede is er een budget van €985.823 gereserveerd voor het opzetten van de energieklussendiensten dat uitgegeven moet zijn voor 31 december 2027. Er is sprake van staatssteun wanneer wij dit bedrag subsidiëren aan Stichting 2Gether. Om deze subsidie staatssteunproof te kunnen verlenen is het van belang dat u een DAEB-aanwijzingsbesluit vaststelt. Een DAEB is een Dienst van Algemeen Economisch Belang en is gericht op inwoners in brede zin. De energieklussendiensten vallen hier dus onder. Onderliggend aan een DAEB is een samenwerkingsovereenkomst (SOK) tussen de gemeente en de uitvoerende organisatie (in dit geval Stichting 2Gether). Deze hebben wij gezamenlijk opgesteld.

Beoogd maatschappelijk resultaat

De Stichting 2Gether ondersteunt de buurtklussendiensten in de wijken met werkgeverschap (verzekeringen, materialen, communicatie, vrijwilligersvergoedingen, etc.), in zoverre iedere individuele klussendienst nodig heeft. De ene klussendienst heeft minder ondersteuning nodig dan de andere en een belangrijke waarde is dat alle klussendiensten hun eigen identiteit behouden. Door de klussendiensten te ondersteunen met de Deventer Werkplaats, kunnen de klussendiensten zich richten op waar zij goed in zijn en bieden wij hen stabiliteit in hun voortbestaan.

Dit ondersteunt het grotere maatschappelijke resultaat: dat bewoners hun woningen verduurzamen waardoor zij lagere energielasten hebben. Hiermee dragen zij bij aan de energietransitie en de gemeentelijke doelen uit de Energievisie en Transitievisie Warmte.

Kader

- B&W-besluit Stedelijke Organisatie Deventer Buurtklussers 17 december 2024.
- Amendement raad 'Klusbrigade Energie en Klimaat' bij begroting 2023.
- Wijzigingsbeschikking middelen aanpak energiearmoede 12 juli 2023.
- Energievisie 2023.
- Transitievisie Warmte (TVW) 2021.

Betrokken partijen en participatie

- Directeur/bestuurder Stichting 2Gether
- Beleidsadviseurs Energietransitie
- Beleidsadviseurs Werk en Inkomen
- Beleidsadviseur WMO
- Juridisch adviseur gemeente Deventer
- Juridisch adviesbureau Lysias

Toelichting op participatiebeleid

Argumenten voor en tegen

Voor

- 1.1 Een DAEB-Aanwijzingsbesluit is nodig om de subsidie vanuit de SpUk Energiearmoede staatssteunproof aan Stichting 2Gether te kunnen verlenen.
- 2.1 De samenwerkingsovereenkomst (SOK) is juridisch onderliggend aan de DAEB. De DAEB is alleen geldig als er een goede SOK aan ten grondslag ligt. Daarnaast zijn in de SOK de afspraken tussen de gemeente Deventer en Stichting 2Gether geregeld. Dit scheidt helderheid over de verwachtingen en afspraken en verkleint de risico's.
- 3.1 Juridisch noodzakelijk om de wethouder volmacht te verlenen om te tekenen.

Tegen

- 1.1 Het is geen hermetisch dichtgetimmerd juridisch middel. De SOK is de basis, maar er kunnen zich altijd onverwachte situaties voordoen waar we dan op moeten reageren. Hoewel goed onderbouwd, kan een rechter toch besluiten dat het gebruik van de DAEB niet gerechtvaardigd is voor het staatssteunproof verlenen van de subsidie.
- 2.1 Afspraken kunnen we in een SOK heel goed vastleggen, maar de omgeving is veranderlijk, dus misschien moeten de afspraken gaandeweg worden bijgesteld.

Financiële consequenties en dekking

Er is dekking vanuit de SpUk energiearmoede (Wijzigingsbeschikking middelen aanpak energiearmoede 12 juli 2023) voor de eerste drie jaar van het bestaan van de Deventer Werkplaats. Deze middelen mogen alleen besteed worden aan het bestrijden van energiearmoede, in de beschikking zijn energiefixers of -klussers nadrukkelijk als voorbeeld daarin genoemd.

De begroting laat zien dat dekking voor de komende drie jaar mogelijk is (zie bijlage Samenwerkingsovereenkomst). Deze begroting geeft nog niet het vertrouwen dat de klussendienst op termijn volledig zelfstandig kan draaien. We verwachten ook dat er altijd een structurele bijdrage nodig blijft zijn, maar we denken wel dat deze met de jaren fors omlaag kan. Naast de opbrengsten van de klussen verkennen we breed in de organisatie hoe bestaande geldstromen slim verbonden kunnen worden om daarmee vooral ook meer opdrachten voor de klussendienst te genereren (WMO, Werk en Inkomen, Energietransitie). Daarnaast verkennen we of de klussendiensten een SROI-organisatie kunnen worden en vragen we andere subsidies aan. De intentie is dat de klussendiensten ook op lange termijn bestaansrecht hebben en groeien als organisatie en in uitvoerende kracht.

Openbaarmaking en communicatie

Het moment dat de SOK getekend wordt is een mooie aanleiding voor een persmoment en een persbericht. We willen een feestelijke opening organiseren voor de officiële start van de Deventer Werkplaats met de klussendiensten. Voor media kan het interessant zijn om een keer mee te lopen met een energieklussendienst. Dit wordt voorbereid.

De verschillende buurtklussendiensten verzorgen zelf hun eigen communicatie en worden daarbij ondersteund door de Deventer Werkplaats en Duurzaam Deventer. Daarnaast werken ze (daar waar van toepassing) nauw samen met de gebiedsregisseurs die de Wijkuitvoeringsplannen uitvoeren.

Aanpak en uitvoering

- Met de samenwerkingsovereenkomst dragen we de uitvoering en organisatie van de klussendiensten over aan Stichting 2Gether.
- Gemeente Deventer ondersteunt Stichting 2Gether met:
 - Verder uitwerken hoe we de manier van werken en de kansen van de Stadswerkplaats (samenwerking Meedoen/Werk en Inkomen, doorgaande lijn van vrijwilligerswerk naar betaalde arbeid) kunnen voortzetten met de klussendiensten via de Deventer Werkplaats.
 - In het eerste jaar wordt op basis van de ervaringen van de reeds bestaande buurtklussendiensten de businesscase aangescherpt en een perspectief voor de toekomst geschetst.

RAADSMEDEDELING

Onderwerp	Vaststellen DAEB-aanwijzingsbesluit en samenwerkingsovereenkomst (SOK) voor, en opstellen samenwerkingsovereenkomst met, Stichting 2Gether, de stichting die de ondersteunende organisatie van de buurtklussendiensten wordt.		
Nummer	2024-1053	Portefeuillehouder	Wethouder Van Essen,
Team	DEV-BLD-R	Datum	25-03-2025

Inleiding

De raad heeft bij de begroting van 2023 (raadsvergadering 9 november 2022) een amendement aangenomen met als onderwerp 'Klusbrigade Energie en Klimaat'. Er is toen €30.000 beschikbaar gesteld om samen met maatschappelijke partners en wijkinitiatieven te zorgen voor de totstandkoming van klussendiensten in meerdere wijken. Vervolgens is er onderzoek gedaan hoe deze klussendiensten kunnen worden vormgegeven en vanuit daar zijn we aan de slag gegaan met een aantal pilotklussendiensten. Vanuit de pilots bleek dat de lokale klussendiensten behoefte hadden aan een ondersteunende organisatie die het werkgeverschap voor de klussendiensten regelt, zodat de klussendiensten zich kunnen focussen op waar zij goed in zijn: klussen doen bij mensen in huis, onder andere het toepassen van kleine energiebesparende maatregelen waardoor ze bijdragen aan de verduurzaming van woningen en het verminderen van (energie)armoede.

Kader

- B&W-besluit Stedelijke Organisatie Deventer Buurtklussers 17 december 2024.
- Amendement raad 'Klusbrigade Energie en Klimaat' bij begroting 2023.
- Wijzigingsbeschikking middelen aanpak energiearmoede 12 juli 2023.
- Energievisie 2023.
- Transitievisie Warmte (TVW) 2021.

Kern van de boodschap

Binnenkort gaat de lokale klussendienst in verschillende wijken van start. Stichting 2Gether ondersteunt de verschillende klussendiensten via de Deventer Werkplaats. De Deventer Werkplaats is een integraal, participatief project dat aansluit op de bedoeling van de Omgevingswet, waarbij het fysiek en sociaal domein even dragend zijn. We maken gebruik van de experimenteerruimte die de wijkklussenteams de ruimte geeft om hun eigen identiteit en manier van werken te ontwikkelen, passend bij de wijk waarin ze zich begeven. We gaan door dit te ervaren ontdekken hoe dit aansluit bij de ontwikkeling van de leefbaarheid in die wijken.

De ambitie is dat de Deventer Buurtklussers in de toekomst verder groeien en klussen voor de woningcorporaties, de buurthuizen en voor de gemeente oppakken in de uitvoering van de warmteplannen.

Nadere toelichting

Op 17 december 2024 heeft het college vastgesteld dat Stichting 2Gether de ondersteunende organisatie van de lokale klussendiensten mag organiseren. Dit wordt de Deventer Werkplaats. Vanuit de SpUK Energiearmoede is er een budget van €985.823 gereserveerd voor het opzetten van de energieklussendiensten dat uitgegeven moet zijn voor 31 december 2027. Er is sprake van staatssteun wanneer

wij dit bedrag subsidiëren aan Stichting 2Gether. Om deze subsidie staatssteunproof te kunnen verlenen heeft het college een DAEB-aanwijzingsbesluit vastgesteld. Een DAEB is een Dienst van Algemeen Economisch Belang en is gericht op inwoners in brede zin. De energieklassendiensten vallen hier dus onder.

De Stichting 2Gether ondersteunt de buurtklussendiensten in de wijken met werkgeverschap (verzekeringen, materialen, communicatie, vrijwilligersvergoedingen, etc.), in zoverre iedere individuele klussendienst nodig heeft. Deze dienst heet de Deventer Werkplaats. De ene klussendienst heeft minder ondersteuning nodig dan de andere en een belangrijke waarde is dat alle klussendiensten hun eigen identiteit behouden. Door de klussendiensten te ondersteunen met de Deventer Werkplaats, kunnen de klussendiensten zich richten op waar zij goed in zijn en bieden wij hen stabiliteit in hun voortbestaan. Verder zoeken we uit hoe we de manier van werken en de kansen van de Stadswerkplaats (samenwerking Meedoen/Werk en Inkomen, doorgaande lijn van vrijwilligerswerk naar betaalde arbeid) kunnen voortzetten met de klussendiensten via de Deventer Werkplaats.

Stichting 2Gether zet zich in ter ondersteuning van de buurtklusteams en verbindt organisaties tot een samenwerking die breed aansluit op verschillende opgaves van de gemeente in de wijk. De Stichting ondersteunt en faciliteert de verschillende buurtklusteams in hun werk. Op dit moment zijn dat Colmschate-Zuid, Voorstad, Diepenveen, Keizerslanden en Centrum. Elk team heeft een eigen behoefte en elke wijk vergt een eigen aanpak. Ook de ondersteuning aan de buurtteams is maatwerk, waarin we werken met leidende principes die sturen op werken volgens gezamenlijke uitgangspunten en daarnaast vrijheid geven in de keuze voor een eigen praktische invulling.

De klussendienst Zandweerd bestaat al langer en wordt tot eind 2028 grotendeels gefinancierd uit een andere bron. De Vrijwillige Hulpdienst in Diepenveen bestaat ook al langer en zij willen op dit moment nog geen betaalde hoofdklusser. Colmschate-Zuid werkt vanuit Bij Tjoonk en staat samen met Voorstad, Keizerslanden en Centrum (vanuit het Meester Geertshuis) aan de start van dit proces. In eerste instantie richten we ons op het verder versterken en uitbouwen van deze buurtklussendiensten, terwijl we ondertussen nieuwe initiatieven aanmoedigen als die zich aandienen.

De Stichting werkt samen met de gemeente en andere organisaties aan de meervoudige waardecreatie die de buurtklusteams als kans in zich dragen, zoals het werken aan vitale wijken, opleiden van vakmensen, meedoen in de maatschappij en het vergroenen van de leefomgeving.

Convenant tussen de Gemeente Deventer en Stichting 2Gether

2025 - 2027 met optie tot verlenging tot 2030

De volgende partijen:

De gemeente Deventer, gevestigd aan het Grote Kerkhof 1, 7411 KT te Deventer, ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 08214418, te dezen vertegenwoordigd door de heer J. van Essen, wethouder, daartoe gevolmachtigd door de burgemeester, ter uitvoering van het besluit van burgemeester en wethouders van 17 december 2024,

Verder te noemen 'de gemeente'

en

Stichting 2Gether, gevestigd aan Ceintuurbaan 111, 7413 DC te Deventer ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 56659495, te dezen vertegenwoordigd door mevrouw B. te Winkel, directeur/bestuurder,

Verder te noemen 'Stichting 2Gether'.

Overwegende dat:

- Partijen klussendiensten noodzakelijk achten om de eerste stappen in woningverduurzaming te versnellen;
- Partijen kleine energieklassen (kierdichting, kleine maatregelen) versneld willen uitvoeren met de kracht van inwoners en het netwerk in de wijk;
- Partijen inzien dat samenwerkingen tussen klussendiensten en sociale partners in de wijk leiden tot een verbeterde samenhang in de wijk en een verbeterde leefomgeving.

Wensen het volgende vast te leggen en overeen te komen:

Artikel 1 Uitgangspunten samenwerking

- a. Partijen hebben de intentie om een langjarige samenwerking aan te gaan volgens de contouren, intenties en verantwoordelijkheden zoals beschreven in dit Convenant en in de bijbehorende Toelichting op het Convenant, welke integraal deel uitmaakt van dit convenant. Dit Convenant geldt als samenwerkingsovereenkomst tussen partijen.
- b. Stichting 2Gether treedt op als formele werkgever bij het ontstaan van een arbeidsovereenkomst of als opdrachtgever in geval van meer incidentele werkzaamheden op basis van een overeenkomst van opdracht ten opzichte van degene die de kluswerkzaamheden verricht. Dat betekent dat het werkgeverschap en/of de instructiebevoegdheid bij de Stichting ligt. Tussen de

- Stichting en de lokale klussendiensten worden onderlinge afspraken gemaakt over de feitelijke organisatie en aansturing van de werkzaamheden.
- c. De Stichting verplicht zich zorg te dragen voor een adequate verzekering van de klussers tijdens de werkzaamheden en een deugdelijke administratie te voeren, waaronder doch niet beperkt tot een loonadministratie.
 - d. De Stichting ondersteunt in het werkgeverschap bij de individuele buurtklussenteams, hetzij ingeval het betrokken team geen juridische entiteit is, door het werkgeverschap over te nemen, dat wil zeggen een opdrachtrelatie en/of arbeidsovereenkomst tussen Stichting 2Gether en de klussers aan te gaan, hetzij door louter adviserende en/of financiële ondersteuning te bieden.
 - e. Stichting 2Gether vervult als organisatie een rol om de lokale klussendiensten te ondersteunen en te begeleiden.
 - f. Stichting 2Gether zal vanuit het netwerk van inwoners en organisaties uitvoering geven aan haar taak om de lokale klussendiensten op gemeentelijk niveau te professionaliseren.
 - g. Stichting 2Gether legt verantwoording af over de juiste inzet van financiële middelen die worden verstrekt door burgemeester en wethouders onder de werking van het DAEB-besluit.
 - h. De gemeente faciliteert als regisseur de energietransitie met beleid, middelen en inzet.
 - i. Partijen bouwen hun activiteiten verder uit en professionaliseren de organisatie.
 - j. Partijen onderhouden een intensieve overleg- en samenwerkingsstructuur.
 - k. Partijen stemmen met elkaar af over ontwikkelingen die effect hebben op de samenwerking of dit Convenant.
 - l. Partijen zullen de samenwerking jaarlijks evalueren op voortgang, werkafspraken en financiën. Waar nodig of gewenst zullen partijen de samenwerking bijstellen.

Artikel 2 Ingebrekestelling, verzuim, ontbinding

- a. Indien een partij zijn toegezegde inspanningen uit het Convenant niet of niet-volledig nakomt, kan de wederpartij hem in gebreke stellen. Ingebrekestelling dient schriftelijk te geschieden, met inachtneming van een redelijke termijn van tenminste acht werkdagen. Een partij is direct zonder ingebrekestelling in verzuim als op voorhand vaststaat dat een partij blijvend niet of niet-volledig zal nakomen.
- b. Indien de nalatige partij na ingebrekestelling binnen de gestelde termijn alsnog zijn verplichtingen nakomt, is de wederpartij desondanks gerechtigd vergoeding te vorderen voor schade als gevolg van niet-tijdige nakoming.
- c. Een partij is in verzuim jegens de wederpartij indien hij na in gebreke te zijn gesteld niet binnen de gestelde termijn zijn verplichtingen volledig nakomt, of indien op voorhand vaststaat dat ingebrekestelling achterwege kan blijven omdat een partij blijvend niet of niet volledig zal nakomen. Indien de nalatige partij in verzuim is, is de wederpartij gerechtigd het Convenant zonder gerechtelijke tussenkomst geheel of gedeeltelijk te ontbinden, onverminderd zijn recht op schadevergoeding voor schade als gevolg van niet of niet-volledige nakoming.

Artikel 3 Faillissement, schuldsanering of beslag

Indien Stichting 2Gether gedurende de looptijd van dit Convenant in staat van faillissement wordt verklaard en/of wanneer de schuldsaneringsregeling natuurlijke personen op hem van toepassing wordt verklaard en/of wanneer hij surseance van

betaling heeft verkregen en/of wanneer executoriaal beslag op zijn (on)roerende zaken wordt gelegd is de gemeente bevoegd het Convenant als ontbonden te beschouwen, zonder dat enige ingebrekestelling of gerechtelijke tussenkomst zal zijn vereist.

Artikel 4 Geschillen

Indien enig conflict ontstaat tussen partijen over de (uitvoering van) onderhavig Convenant, trachten partijen, alvorens tot beëindiging of een rechtsgang over te gaan, middels mediation tot een oplossing te komen.

Artikel 5 Totstandkoming, duur, verlenging en opzegging Convenant

- a. Dit Convenant komt tot stand door ondertekening door beide partijen.
- b. Het convenant gaat in op 1 april 2025 en eindigt van rechtswege op 31 december 2027 met een optie tot verlenging onder voorwaarde van passende financiering tot 2030. Omtrent een eventuele verlenging zullen partijen tijdig in overleg treden.
- c. Het Convenant is voor beide partijen tussentijds opzegbaar. Opzegging geschiedt schriftelijk met een opzegtermijn van ten minste één jaar vanaf 1 januari in het eerstvolgende kalenderjaar.

Artikel 6 Toepasselijke recht

Op dit Convenant is Nederlands recht van toepassing.

Ondertekening

Deventer, 3 april 2025

J. van Essen
Wethouder gemeente Deventer - Portefeuille Energietransitie

B. te Winkel
Directeur/Bestuurder Stichting 2Gether

TOELICHTING

op het

Convenant

tussen

Gemeente Deventer

en

Stichting 2Gether

2025 - 2027 met optie tot verlenging tot 2030

Inhoud

Aanleiding.....	6
Waar draagt de Deventer Werkplaats aan bij?.....	7
Stichting 2Gether.....	9
Intenties en verantwoordelijkheden.....	11
Ambitie en doelstellingen van de Deventer Werkplaats.....	13
Afstemmingsafspraken en financiën.....	16

Aanleiding

We staan als samenleving voor de enorme opgave van de energietransitie. Een opgave die niet alleen door het veranderende klimaat, maar ook door de economische en politieke vraagstukken van dit moment in een stroomversnelling terecht is gekomen. De schommelingen in de energieprijzen doen ons beseffen dat het belangrijk is om als gemeenschap een rol te pakken in deze transitie.

Stichting 2Gether herkent de wens bij bewoners om hulp te krijgen bij het aanbrengen van kleine energiebesparende maatregelen. De hoge energieprijzen dragen bij aan (energie)armoede. Energie is een onderdeel van een breed armoedevraagstuk, maar is geen losstaand probleem. Door bewoners te ondersteunen vanuit een buurtklusbedrijf, ontstaat er meervoudige waardecreatie. Ook andere kleine klussen in huis en tuin kunnen worden opgepakt en door het contact 'achter de voordeur' ontstaat er de mogelijkheid om ook op sociaal vlak van betekenis te zijn. Hierdoor blijft de rol van een buurtklussendienst relevant én gaat het dienen aan andere opgaves in de buurt.

Met dit convenant wensen beide partijen hun bijdrage te leveren aan toekomstbestendige wijken, met de energieklassen als introductie en vliegwiel. Op termijn werken we ook aan bredere opgaves, zoals:

- Aanpak van klimaatadaptieve maatregelen
- Aandacht voor zorg, eenzaamheid en armoede
- Ondersteuning van ontmoetingsplekken

Dit doen we op basis van een brede doelstelling:

- Verbetering welzijn en woonkwaliteit
 - o Verminderen (energie)armoede
 - o Vermindering armoede in het algemeen
 - o Wegnemen van schaamte
- Bijdragen aan het oplossen van persoonlijke problemen
- Bijdragen aan het versterken van buurtnetwerken
- Bijdragen aan het oplossen tekort aan vakpersoneel
 - o Opleidings- en reïntegratieplekken bieden
 - o Vrijwilligersfuncties creëren
 - o Basisbanen realiseren

Om dit brede scala aan doelen te bereiken, richten we de faciliterende organisatie van de wijkklussendiensten in als 'De Deventer Werkplaats'. Dit staat voor een samenwerking tussen de wijkklussendiensten en de ondersteunende organisaties in onze gemeente. De Deventer Werkplaats coördineert en faciliteert deze samenwerking ten behoeve van de meervoudige waardecreatie die we beogen.

Waar draagt de Deventer Werkplaats aan bij?

(Energie)armoede

De doelgroep voor de buurtklusteams omvat alle bewoners van de gemeente Deventer die zoeken naar een betrouwbaar klussenteam voor het verrichten van eenvoudige (energie)klussen in en om het huis of instelling. Mensen die in (dreigende) armoede leven hebben voorrang, maar iedere Deventenaar kan een aanvraag doen voor een klus. Hierin ontstaat een nauwe samenwerking met de energiecoaches van de Deventer Energie Coöperatie.

Buurtbinding

Het buurtklusteam heeft aandacht voor buurtbinding. De teams zullen op verschillende manieren bijdragen aan het samenleven in hun buurt. Het team zal een signalerende functie hebben naar de Voor Elkaar Teams (VET), buurthuizen en andere ondersteunende organisaties om integraal hulp voor bewoners op maat te faciliteren.

Reïntegratieplekken

De buurtklusteams zijn verder een kans om mensen op te leiden. Het is een goede plek om stage te lopen, opnieuw in een werkproces te integreren of te ontdekken dat je bijdrage kunt hebben aan de maatschappij. Talentontwikkeling, zingeving en onderdeel zijn van een team geeft mensen energie en leidt tot welzijn, van het individu en daarmee van de samenleving. De samenwerking met KonnecteD en de afdeling Werk en Inkomen van de gemeente (met name in verband met de basisbanen) is hierin van belang.

Energieklussen in en om huis

Niet iedereen is zich bewust van de mogelijkheden om energie te besparen. Door vanuit het netwerk van een wijk te werken, komt de informatie hierover makkelijker bij mensen binnen. Het klusteam in de wijk ondersteunt bij het realiseren van het aanschaffen en het plaatsen van de energiebesparende maatregelen. Ook als een bewoner een beroep doet op het klusteam voor een algemene klus in huis, zullen de klussers aandacht hebben voor de mogelijkheden om kleinschalige energiebesparende maatregelen te realiseren. Daarnaast werken de teams samen met De Ulebelt om ook de mogelijkheden om het huis heen te benutten, zoals afkoppeling hemelwater en het vergroenen van tuinen (tegelwippen).

Het buurtklusteam als school

De Deventer Werkplaats ondersteunt de klusteams in de wijken in het bieden van mogelijkheden voor mensen om leer-werktrajecten te creëren (sectorale ontwikkelpaden). Hiermee kunnen de huidige klussers en werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt begeleid worden richting werk in de energietransitie, maar ook in woningonderhoud, bij verhuisbedrijven, in de schoonmaak en in de facilitaire dienstverlening. In samenwerking met KonnecteD kunnen we hier invulling aan geven. Praktijkverklaringen (startkwalificaties), waarmee opgedane kennis en vaardigheden stapsgewijs worden erkend, geven de kandidaten de mogelijkheid om gedurende het traject aan te sluiten bij vervolgstappen. Het traject helpt niet alleen om het tekort aan arbeidskrachten binnen de energiebesparingssector op te vangen, maar stelt de gemeente ook in staat om concreet bij te dragen aan haar duurzaamheidsdoelen. Tegelijkertijd krijgen deelnemers de kans om een mbo-

opleiding te volgen en een startersfunctie te bemachtigen, met opties voor verdere scholing en loopbaanontwikkeling. We werken hierin graag samen met Technicampus en andere mogelijke partners die ofwel vakinhoudelijk, ofwel op persoonlijke vaardigheden ondersteuning kunnen bieden.

Toekomstbestendige wijken

De buurtklusteams ondersteunen het wijkgericht aanpakken van een aantal uitdagingen in onze gemeente. Juist door in een wijk buurtbedrijfjes te creëren ontstaat er een perspectief op 'samenredzaamheid'. Mensen gaan samen werken, leren elkaar kennen en werken aan leefbaarheid in hun buurt. Dit ondersteunt de opgaves rondom zorg, meedoen, afvalproblematiek en klimaat. Het wijkklussenteam verbindt bewoners en wijkprofessionals, er ontstaat de kans op integrale en participatieve samenwerking in de wijk.

De Deventer Werkplaats ondersteunt enerzijds de buurtklusteams bij het leggen van de verbindingen in de buurt en anderzijds brengt ze buurt- en wijkoverstijgend samenwerkingen tot stand, aansluitend aan de opgaves van de gemeente. De Deventer Werkplaats verzorgt de bedrijfsvoering, zoals het verantwoorden van de financiën en het verzorgen van een veilig systeem waarin informatie beheerd en gebruikt wordt.

Stichting 2Gether

De Stichting 2Gether faciliteert, stimuleert en organiseert maatschappelijke participatie in de ruimste zin van het woord. Het doel van de stichting is:

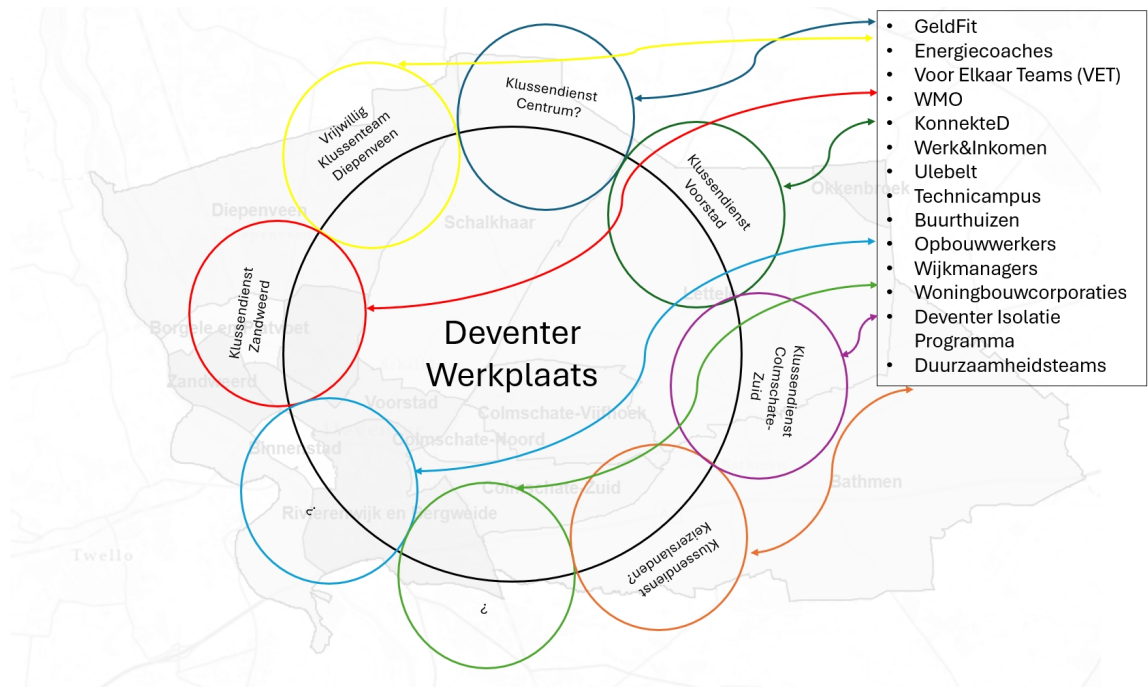
- Het faciliteren en stimuleren van participatie en meedoen in de maatschappij in de ruimste zin van het woord.
- Het actief overdragen van expertise aan relevante partijen en geïnteresseerden.
- Het realiseren van verbinding in de stad tussen partijen en deelnemers.

Nog (te) veel mensen leven geïsoleerd en staan aan de zijlijn. De Stichting spant zich in om zoveel mogelijk mensen in beweging te brengen en daagt hen uit mee te doen. Dit omdat het hebben van relaties een fundamentele menselijke drijfveer is. Het maakt mensen gelukkiger en gezonder. Tevens hebben mensen die zich inzetten voor een ander of voor de omgeving meer zelfwaardering en zijn ze gelukkiger.

De Stichting richt zich op alle Deventenaren en maakt dus geen onderscheid in doelgroep. Dit met als uitgangspunt dat ieder op zijn/haar manier een bijdrage kan leveren aan de ander en de omgeving. De stichting ondersteunt meedoen in brede zin: betaald of onbetaald bijdragen aan onze maatschappij. De verbinding leggen tussen deze actieve bewoners en de professionele organisaties is hierbij een belangrijk aspect. Samenwerken aan samenleven.

In lijn met de huidige dienstverlening vanuit Rechttop is de Deventer Werkplaats een logische aanvullende dienst voor Stichting 2Gether.

Door verschillende opgaves te bundelen bij dezelfde stichting, ontstaat er een plek waar het beleid van de gemeente in contact komt met de praktijk van een wijk. Hierdoor raken strategie en uitvoering met elkaar verbonden en ontstaat er een uitwisseling die elkaar versterkt. De Deventer Werkplaats is ondersteunend op het gebied van werkgeverschap aan de lokale klussteams, die allemaal een eigen identiteit hebben. Het doel is dat iedere lokale klusdienst haar eigen identiteit behoudt, terwijl ze allemaal met elkaar samenwerken en van elkaar leren onder de organisatie van Stichting 2Gether als de Deventer Werkplaats. In afbeelding 1 is de Deventer Werkplaats vanuit Stichting 2Gether als ondersteunende organisatie van alle (reeds bestaande) lokale klusdiensten afgebeeld. Deze zijn in elke wijk verbonden met KonnecteD, VET, energiecoaches, etc.

Afbeelding 1: De Deventer Werkplaats vanuit Stichting 2Gether als ondersteunende organisatie van alle (reeds bestaande) lokale klussendiensten.

Intenties en verantwoordelijkheden

Stichting 2Gether zet zich in ter ondersteuning van de buurtklusteams en verbindt organisaties tot een samenwerking die breed aansluit op verschillende opgaves van de gemeente in de wijk.

De Stichting ondersteunt en faciliteert de verschillende buurtklusteams in hun werk. Op dit moment zijn dat Colmschate-Zuid, Voorstad, Diepenveen, Keizerslanden en Centrum. Elk team heeft een eigen behoefte en elke wijk vergt een eigen aanpak. Ook de ondersteuning aan de buurtteams is maatwerk, waarin we werken met leidende principes die sturen op werken volgens gezamenlijke uitgangspunten en daarnaast vrijheid geven in de keuze voor een eigen praktische invulling.

De klussendienst Zandweerd bestaat al langer en wordt tot eind 2028 grotendeels gefinancierd uit een andere bron. Het Vrijwillig Klussenteam in Diepenveen bestaat ook al langer. Colmschate-Zuid werkt vanuit Bij Tjoonk en staat samen met Voorstad, Keizerslanden en Centrum (vanuit het Meester Geertshuis) aan de start van dit proces. In eerste instantie richten we ons op het verder versterken en uitbouwen van deze buurtklussendiensten, terwijl we ondertussen nieuwe initiatieven aanmoedigen als die zich aandienen.

De Stichting werkt samen met de gemeente en andere organisaties aan de meervoudige waardecreatie die de buurtklusteams als kans in zich dragen, zoals het werken aan vitale wijken, opleiden van vakmensen, meedoen in de maatschappij en het vergroenen van de leefomgeving.

De concrete opgave voor Stichting 2Gether behelst:

- Het op maat verzorgen van ondersteuning aan de buurtklusteams in de wijken, op basis van hun behoefte, door:
 - o Overnemen of ondersteunen van werkgeverschap per klusteam.
 - o Verantwoording afleggen over juiste inzet van financiële middelen
 - o Faciliteren van het versterken van de wijkteams door het delen van ervaring, kennis en gereedschappen.
 - o Inrichten van een veilig datasysteem dat de uitvoering ondersteunt en de mogelijkheid biedt tot meten van waarde, samenwerking in het netwerk en het geven van input voor beleid.
- Het vergroten van het draagvlak van inwoners en bedrijven voor de energietransitie door:
 - o Relaties leggen met bewoners en ondernemers als basisopgave en de uitdaging aangaan om steeds meer en nieuwe mensen te bereiken.
 - o Door kleine energieklussen te doen mensen op weg te helpen met de eerste stap in de verduurzaming en vanuit daar mensen te verbinden met een energiecoach.
 - o Uitnodigen en verbinden van lokale initiatieven op het gebied van de energietransitie.
- Het signaleren van kansen en bedreigingen in de leefomgeving van inwoners binnen en buiten hun huis en het verbinden van deze kansen en bedreigingen met bestaande initiatieven en organisaties.
- Het opleiden en begeleiden van diverse doelgroepen.

- Het creëren van diverse leerlijnen met mogelijke startkwalificaties/ accreditaties.
- Zich samen met de gemeente en andere partners inspannen voor de financiering van de volhoudbaarheid, op zoek gaan naar aanvullende bronnen van inkomsten op basis van de bijdrage aan verschillende opgaves.
- Gevraagd en ongevraagd met de gemeente Deventer meedenken over wijkaanpakken in de energietransitie en toekomstbestendige wijken.
- Op een veilige en verantwoordelijke manier informatie verzamelen en beschikbaar stellen voor samenwerking.
- Haar onafhankelijke positie als Stichting behouden.

De Gemeente Deventer is verantwoordelijk voor en voert de regie over de verschillende opgaven in de energietransitie. Vanuit die rol bewaakt de gemeente de doelstellingen van de energietransitie, de betrokkenheid van bewoners en borgt de gemeente de samenwerking met Stichting 2Gether om hier uitvoering aan te geven. De gemeente creëert ruimte om bewonersorganisaties te laten groeien en het potentieel van de samenleving te benutten. Dit doet de gemeente vanuit het zogenaamde opgroeirecht.

Daarnaast spant de gemeente zich in om op diverse terreinen nieuw of aanvullend beleid op te stellen waarmee versnellingen worden gerealiseerd en belemmeringen worden weggenomen. Hierbij is het team duurzaamheid van de gemeente binnen de gemeente de verbindende rol naar andere gemeentelijke afdelingen.

De concrete opgave voor de **gemeente Deventer** behelst:

- Haar juridische en financiële mogelijkheden te benutten om de energietransitie mogelijk te maken en hiervoor zowel interne als externe middelen in te zetten;
- Vanaf de start van dit convenant zich inzetten voor het realiseren van een structurele financiële bijdrage aan de Deventer Werkplaats door vanuit verschillende beleidslijnen gezamenlijk een langetermijnperspectief te bieden.
- Een gecombineerde en slim verbonden inzet van bestaande geldstromen vanuit onder andere de WMO, Werk en Inkomen, Meedoen en de Energietransitie.

Beide partijen spannen zich gezamenlijk in om:

- De bundeling van krachten in wijken en buurten te versterken en het netwerk van beide partijen actief te betrekken hierbij. De gemeente benadrukt als opdrachtgever van partijen als bijvoorbeeld de woningcorporaties, energiecoöperaties (energiecoaches), duurzaamheidsteams, Voor Elkaar Teams (VET), Ulebelt (regenwaterambassadeurs), Deventer Isolatie Programma, Geldfit, Raster, KonnecteD, Technicampus en Circulus het belang om samen te werken met buurtklusteams. Stichting 2Gether benadrukt bij de buurtklusteams de samenwerking met relevante partijen in de buurt, zoals buurthuizen, scholen en gezondheidscentra.

Ambitie en doelstellingen van de Deventer Werkplaats

De ambitie op lange termijn is dat iedere inwoner van de gemeente Deventer gebruik kan maken van een buurtklussendienst om klussen te laten uitvoeren en waar mensen in hun eigen omgeving betaald of onbetaald kunnen werken aan hun eigen omgeving.

In deze buurtbedrijven werken mensen samen aan een prettige leefomgeving:

- Huizen voorbereiden op de energietransitie door nu al energiebesparende maatregelen aan te brengen.
- Tuinen groen te houden zodat regenwater opgevangen kan worden en biodiversiteit vergroot, vermindering hittestress.
- Elkaar leren kennen en op andere manieren voor elkaar zorgen als dat nodig is, misschien een boodschappenservice of huishoudelijke hulp met elkaar organiseren, elkaar steunen in de opvoeding en eten koken, elkaar ontmoeten en samenwerken met de VoorElkaarTeams (VET) en andere ondersteunende organisaties in de wijk.
- Samenwerken aan een prettige openbare ruimte, voorkomen van zwerfafval en bijplaatsingen, misschien een gezamenlijk inzamelpunt om te recyclen of een repair-café in het buurtbedrijf.
- Mensen zijn zinvol bezig, hebben dagbesteding, vrijwilligerswerk of een leerwerkplek in de buurt, ondersteund door bewoners die hun eigen professionaliteit inzetten voor hun eigen omgeving.

Een langetermijndroom in de geest van de bedoeling van de Omgevingswet, die spreekt over participatie en integraliteit. In het buurtbedrijf worden de middelen uit de verschillende domeinen van de gemeente integraal ingezet, ambtenaren werken domeinoverstijgend met elkaar en met bewoners samen. Bewoners organiseren zich met elkaar en werken samen met de gemeente. Elke omgeving op zijn eigen manier. In sommige wijken zullen bewoners overheidstaken over kunnen gaan nemen, waardoor de gemeente in een meer faciliterende rol kan komen. In andere wijken is meer ondersteuning nodig. Maar wijken gaan van elkaar leren en elkaar tot steun zijn, waardoor op termijn de verschillen in ontwikkelfases van buurten steeds kleiner worden.

De wijk als maatschappelijk bedrijf. Een beeld dat past op een langere termijn doel. We sorteren daar vandaag op voor door via de Deventer Werkplaats hiermee een start te maken en lerend dit te ontdekken. Stichting 2Gether ondersteunt de buurtklusbedrijven hierbij, onder andere door inrichting van een systeem waarmee bedrijfsvoering mogelijk wordt, een systeem waaruit we waardevolle informatie weer kunnen inzetten voor verder beleid en dienstverlening en waaruit de meervoudige waardecreatie gemeten kan worden zodat de brede, integrale impact van een buurtbedrijf inzichtelijk gemaakt kan worden.

Het fysiek en sociaal domein zijn even dragend onder de buurtklussteams (zie afbeelding 2).

Het fysiek domein

Energietransitie. Het realiseren van kleine energiebesparende maatregelen (gasbesparend en elektriciteitsbesparend) is één van de belangrijkste doelstellingen van de klussendiensten. Het doel is om hiermee CO₂-reductie te bewerkstelligen. Dit sluit aan bij het doel van 55% CO₂-reductie in 2030.

Wonen. De klussendiensten dragen bij aan kleine verbeteringen van de woningen en tuinen, wat verloedering van de huizen en leefomgeving voorkomt.

Milieu & Duurzaamheid. De klussendiensten repareren kleine gebreken in woningen, wat bijdraagt aan de circulariteitsopgave.

Klimaatadaptatie. Door het afkoppelen van regenpijpen en het helpen vergroenen van tuinen, wordt het regenwater direct opgenomen in de bodem, wat voor minder wateroverlast zorgt.

Het sociaal domein

Gezondheid. De gezondheid van mensen kan verbeteren doordat door de isolatiemaatregelen en gedragstips het wooncomfort en binnenklimaat verbetert. Daarnaast zorgen de klussendiensten voor buurtbinding en kunnen sociale relaties ook de gezondheid van mensen verbeteren.

Werk & Inkomen. Mensen (met een afstand tot de arbeidsmarkt) kunnen via de klussendiensten weer participeren in de samenleving, onder andere via basisbanen. Via de sectorale ontwikkelingspaden (startkwalificaties) worden mensen begeleid naar werk.

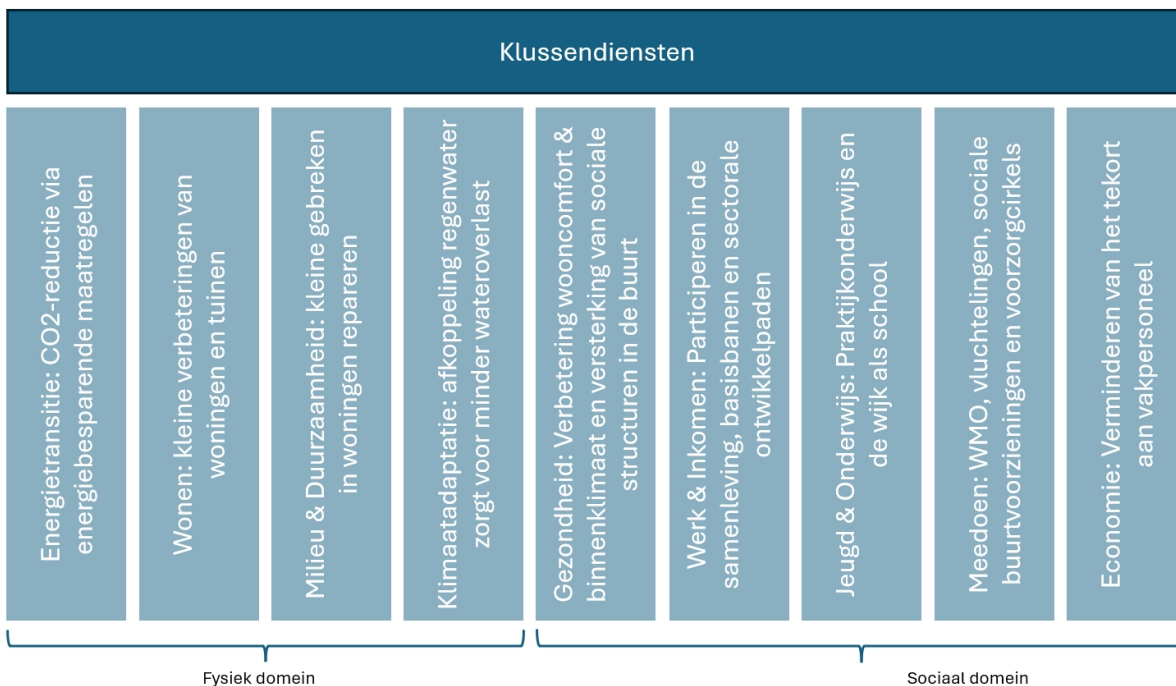
Jeugd & Onderwijs. Door praktijkonderwijs via de klussendiensten via samenwerkingen het Technicampus, het ROC en de middelbare scholen, wordt de wijk ingezet als school om te leren werken.

Meedoer. Nieuwkomers en mensen vanuit de WMO kunnen ook klusser worden bij de klussendiensten en kunnen via de klussendiensten begeleid worden naar werk. Door deze verbinding ontstaan er voorzorgcirkels in buurten, die weer hun aansluiting vinden bij de sociale buurtvoorzieningen en voorliggende voorzieningen. Dit sluit aan bij het armoedebeleid van de gemeente Deventer.

Economie. Vanuit de opleidingen via de klussendiensten wordt het tekort aan vakpersoneel verminderd en komt er meer personeel beschikbaar voor lokale ondernemers.

De Deventer Werkplaats is een integraal, participatief project dat aansluit op de bedoeling van de Omgevingswet. We maken gebruik van de experimenteerruimte die de wijkklussenteams de ruimte geeft om hun eigen identiteit en manier van werken te ontwikkelen, passend bij de wijk waarin ze zich begeven. We gaan door dit te ervaren ontdekken hoe dit aansluit bij de ontwikkeling van de leefbaarheid in die wijken.

De ambitie is dat de klussendiensten in de toekomst verder groeien en klussen voor de woningcorporaties, de buurthuizen en voor de gemeente oppakken in de uitvoering van de warmteplannen.

Afbeelding 2: Het fysiek en het sociaal domein zijn even dragend onder de klussendiensten.

Afstemmingsafspraken en financiën

Voor de uitvoering van het convenant maken de gemeente Deventer en de Stichting 2Gether de volgende werkafspraken:

Werkafspraken

- Jaarlijks, in oktober en juni evalueren zij (Beleidsadviseur Energietransitie & Beleidsadviseur WMO/sociaal domein van de gemeente Deventer en de directeur/bestuurder en projectleider klussendiensten van Stichting 2Gether) gezamenlijk de betrokkenheid van bewoners, de activiteiten en samenwerking van het lopende jaar en bespreken zij een werkplan voor het volgende half jaar;
- De Stichting 2Gether ontvangt voor de in dit Convenant opgenomen werkzaamheden financiering van de gemeente Deventer. Deze middelen zijn bedoeld voor het opzetten en de instandhouding van een basisorganisatie. Jaarlijks vindt financiële rapportage aan de gemeente Deventer plaats;
- Iedere twee jaar, beginnend in 2025, zullen de hoofdlijnen van het Convenant worden geëvalueerd en indien nodig geactualiseerd;
- Bij wijzigingen van de statuten door de Stichting 2Gether wordt de gemeente Deventer vooraf geïnformeerd om mogelijke gevolgen voor dit Convenant in beeld te brengen. Uitgangspunt is dat de Stichting 2Gether een stichting blijft zonder winstoogmerk en zonder commerciële belangen, die onafhankelijk werkt vanuit, voor, door en met bewoners. Maar wel met de uitdrukkelijke doelstelling om te professionaliseren en de continuïteit te borgen;
- Bij wijzigingen binnen de gemeente Deventer wordt de Stichting 2Gether vooraf geïnformeerd om mogelijke gevolgen voor dit Convenant in beeld te brengen. Uitgangspunt is dat de gemeente de Stichting 2Gether de ruimte en middelen biedt om aan de afspraken in dit Convenant te voldoen.
- De Stichting 2Gether geeft de gemeente Deventer inzage in de financiële administratie en werkt mee aan onderzoeken door of namens de gemeente Deventer. Een controle wordt vooraf aangekondigd als dat redelijkerwijs mogelijk/wenselijk is.

Naast de jaarlijkse evaluatie en het opstellen van het werkplan, wordt langs de volgende lijnen het overleg georganiseerd en geïnstitutionaliseerd:

- Ieder half jaar overleg met portefeuillehouder in het eerste jaar.
- Maandelijks operationeel overleg op ambtelijk niveau.

Financiën

De gemeente Deventer wenst de Stichting 2Gether te ondersteunen middels een meerjarige subsidie. Dit is onder voorbehoud van gemeentelijke financiële mogelijkheden. De ondersteuning betreft de kosten voor het opzetten en onderhouden van een basisorganisatie. Daarnaast worden jaarlijks subsidies en andere financieringsbronnen benut voor het uitvoeren van specifieke projecten en programma's ten behoeve van de energietransitie.

In het geval dat de klussen meer geld opleveren dan voorzien, wordt dit geld primair ingezet ter versterking en uitbreiding van de klussenteams, voor de voortgang van de klussenteams in jaren nadat de meerjarige subsidieopdracht is afgelopen.

Belangenverstrengeling

We voorkomen situaties van belangenverstremgeling als Stichting 2Gether in de toekomst andere taken krijgt naast de klussendiensten. In een dergelijke situatie zal Stichting 2Gether zich terugtrekken van één van beide taken.

Begroting

KOSTEN			vanaf april 2025	2026	2027	Totaal
cluster	omschrijving					
Personeel						
	Directeur	0,2 fte	15.000	20.000	20.000	
	Coördinator	0,6 fte	38.000	60.000	65.000	
	Ondersteuning financieel		3.000	3.000	3.000	
	Inhuur expertise	Stagiaires/BBL en inhuur expertise	7.500	5.000	5.000	
	Hoofdklusser wijk 1	0,2 fte, opbouwend naar 0,8 fte	10.000	37.500	42.500	Voorschot al betaald
	Hoofdklusser wijk 2	0,4 fte, opbouwend naar 0,8 fte	25.000	56.250	75.000	
	hoofdklusser wijk 3	0,4 fte, opbouwend naar 0,8 fte	28.125	56.250	75.000	
	hoofdklusser wijk 4	0,2 fte, opbouwend naar 0,6 fte	15.000	37.500	56.250	
	Vrijwilligers wijk 1 (2x 0,5 fte)	max vergoeding 2.100,- p.j.	2100	2100	2.100	
	Vrijwilligers wijk 2 (2x 0,5 fte)	max vergoeding 2.100,- p.j.	2100	2100	2.100	
	Vrijwilligers wijk 3 (2x 0,5 fte)	max vergoeding 2.100,- p.j.	2100	2100	2.100	
	Vrijwilligers wijk 4 (2x 0,5 fte)	max vergoeding 2.100,- p.j.	2100	2100	2.100	
	totaal personeel		150.025	283.900	350.150	784.075
Huisvesting	Huisvesting 2Gether	€ 500,- (huur, energie, belastingen)	4.500	6.000	6.000	
	inrichtingskosten		500	500	500	
	Kosten werkplekken in de buurt	Plek bij buurthuis o.i.d.	3.000	5.000	7.000	
	totaal huisvesting		8.000	11.500	13.500	33.000
ICT	mobiele telefoons (incl. abo)	6 x á € 30,- p.mnd	2.160	2.160	2.160	
	mobiele devices	4 x aanschaf á € 500,-	1000	500	500	
	Laptops/ desktops kantoor	4 x aanschaf á € 500,- p.st	1000	500	500	
	Printer	1 x á € 500,-	500	125	125	
	ondersteuning ict helpdesk		2500	2500	2500	
	totaal communicatiemiddelen		7.160	5.785	5.785	18.730
Organisatie	verzekeringen	pakket met aansprakelijkheid/ CAR?/ inventaris/rechtsbijstand/bestuurders aansprakelijkheid...	3.500	3.500	3.500	
	verzekering ziektekosten personeel		6000	6000	6000	
	Accountant		3000	2000	2000	
	AVG/cybersecurity	uitwisseling gegevens en inzicht energiemaatregelen	15000	5000	5000	
	CRM	Model Buurtklusbedrijf Arnhem om werk aan te nemen, plannen, uitvoeren en factureren	2.000	2.000	2.000	
	totaal organisatie		29.500	18.500	18.500	66.500
Opleiding	VCA training en dergelijke	curcus en examens (mogelijk incompany/ of via technicampus) á € 175,- p.p.	1000	1000	1000	
	totaal opleiding		1000	1000	1000	3.000
Communicatie	website	website incl hosting	2500	1000	1000	
	promotiemateriaal	website flyers, posters, informatieboekjes e.d. (incl. ontwerp huisstijl)	3.500	3.500	3.500	
	bedrijfskleding	Sets: 2x werktroek, 2x shirt, 2x trui, bodywarmer, doordraagjas, werkschoenen á € 325,- p.st.	2.600	1300	1300	
	onderhoud bedrijfskleding	wassen en reparatie enz.	200	200	200	
	totaal communicatie		8800	6000	6000	20.800
Materiaal	inkoop handgereedschap		1.000	500	500	
	inkoop elektrisch gereedschap		1.700	1.700		
	inkoop materiaal algemeen	isolatie-, bouw-, bevestigingsmateriaal e.d.	7.500	7.500	7.500	
	transportmiddelen	bakfietsen á € 5.000,- p.st.	5.000	5.000		
	Klimaatmeetinstrumenten	Klimaatmeetinstrumenten (op basis lijst rapport M.B.)	900	300	300	
	totaal materiaal		16.100	15000	8300	39.400
Bestuurskosten	totaal bestuurskosten		0	0	0	
Onvoorzien			15.000	15.000	15.000	
	totaal Onvoorzien		15.000	15.000	15.000	45.000
Totaal			235.585	356.685	418.235	1.010.505
			2025	2026	2027	
BATEN						
Cluster	Organisatie	Omschrijving	2025	2026	2027	
Gemeente	Milieu en Duurzaamheid	Bestaande budget voor de start (985.823 minus 56.450 voorschot aan Colmschate Zuid	888.673			
	Inkomensvoorziening en Arbeids	Opgave van de gemeente: 20 basisbanen 2025, uitvoering P-wet	0	0	0	
	Meeedoen	Samenwerking met professionals VET en doorleiding buurtvoorzieningen	0	0	0	
	Leefomgeving	Samenwerking circulus en groenbedrijf, schoon/heelveilig	0	0	0	
	Jeugd en Onderwijs	Stages voor mbo	0	0	0	
	WMO	Wederdiensten	0	0	0	
Bedrijven	Maatschappelijke organisaties	Gebruik maken van de verplichte SROI	0	0	0	
	totaal gemeente		888.673	0	0	
Subsidies	Provinciaal		0	0	0	
	Rijkssoeverheid		0	0	0	
	Europees		0	0	0	
	totaal subsidies		0	0	0	
Fondsen	St. Doen		0	0	0	
	Anton Jurgensfonds		0	0	0	
	totaal fondsen		0	0	0	
Klussen in de buurten		!! bedragen zijn aannames. Praktijk moet uitwijzen wat werkelijk haalbaar is				
	wijkteam 1	uitgaande van betaalde klussen	1.000	2.000	5.000	
	wijkteam 2	"	1.000	2.000	5.000	
	wijkteam 3	"	1.000	2.000	5.000	
	wijkteam 4	"	500	1.000	3.000	
Opdrachten van organisaties	Woningcorporaties	Energiedisplays: 1500 x 60,-, leder1 Deventer	15.000	30.000	45.000	
	totaal klussen in buurten (incl. opdra. ext. partijen)		18.500	37.000	63.000	
			2025	2026	2027	
Totaal			907.173	37.000	63.000	1.007.173

Te leveren prestaties

- Met elk contact over een klus is er aandacht geweest voor de energiebesparende maatregelen.

- Samenwerkingen tot stand zijn gebracht tussen de Buurtklusteams en het VET, Ulebelt, Deventer Duurzaam, KonnecteD en andere partners.
- Een bijdrage leveren aan de doelen van het project toekomstbestendige wijken.
- Meervoudige waardecreatie realiseren.
- De leefbaarheid verbeteren door huizen en tuinen beter voorbereid te maken op de toekomst via energiebesparende en gasbesparende maatregelen en regenwaterafkoppeling en 'tegelwippen'.
- Binnen wijken een betere, integrale samenwerking creëren tussen verschillende partijen (uit het fysieke en sociale domein) om zowel duurzaamheidsvraagstukken aan te pakken als participatieve, sociale vraagstukken op te pakken.

Meetbare parameters

- Besteed geld aan energiebesparende maatregelen.
- Aantal contacten met netwerkpartners, doorverwijzingen.
- Aantal basisbanen en leer- werktrajecten.

Doelen:

Aantal aanvragen voor klussen.	120 aanvragen per jaar per klussendienst.
Aantal eerste afspraken met klanten.	2 eerste huisbezoeken per week per klussendienst, dus 6 klussen per week in totaal voor de drie net gestarte klussendiensten.
Aantal uitgevoerde klussen.	Het aantal uitgevoerde klussen per week neemt toe in de tijd van 2 klussen per week begin 2025 voor de drie net gestarte klussendiensten tot 4 klussen per week begin 2026 en daarna neemt het aantal klussen verder toe.
Soorten uitgevoerde klussen.	Er wordt bijgehouden of de uitgevoerde klussen kleine klusjes in huis zijn, energie/gasbesparende klusjes en/of klimaatadaptieve klussen.
Aantal doorverwijzingen /in verbinding brengen van inwoners naar/aan hulpverlenende organisaties (GeldFit, energiecoaches, VET, Ulebelt, WMO, Bibliotheek, DigitaalPlein, TaalMaatjes, Deventer Doet). Het netwerk in de wijk versterkt met het aantal doorverwijzingen.	Aan elk nieuw contact wordt, op een bij de situatie passende manier, gevraagd naar hun bekendheid met deze netwerken in de eigen buurt.
Integraal samenwerken binnen de gemeente Deventer.	Door actief de stichting te begeleiden en ondersteunen binnen de verschillende domeinen in de gemeente zorgt de beleidsadviseur energietransitie dat er mogelijkheden ontstaan tot meerjarige (financiële) ondersteuning aan de Deventer Werkplaats.

Aantal gesprekken over energiemaatregelen.	De klussendiensten voeren 500 gesprekken per jaar over energiemaatregelen, waarbij in de eerste maanden van opstart dit aantal lager kan liggen.
Casussen voor en na de klus beschrijven.	Eén keer per maand één casus: beoordelingsgesprek met een leerling, voor-na casus, etc.
De Deventer Werkplaats wordt ondersteund vanuit Duurzaam Deventer en draagt ook bij aan de bekendheid van Duurzaam Deventer, waar alle informatie over verduurzaming van de leefomgeving samenkomt.	De Deventer Werkplaats zorgt ervoor dat het logo en de stijl van Duurzaam Deventer meegenomen wordt in uitingen over de klussendiensten.

DAEB-Aanwijzingsbesluit

Aanwijzingsbesluit DAEB Deventer Werkplaats, d.d. 25-03-2025 met nr. 2024-1053 van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Deventer;

Gelet op:

- Artikel 160 van de Gemeentewet;
- artikel 14 en 106, tweede lid van het VWEU;
- de Vrijstellingsbeschikking van de Commissie voor diensten van algemeen economisch belang 2012/21/EU, Pb EU 2012 L 7;
- het besluit van de Europese Commissie van 20 december 2011 (2012/21/EU), betreffende de toepassing van artikel 106, lid 2, van het VWEU op staatssteun in de vorm van compensatie voor de openbare dienst, verleend aan bepaalde met het beheer van diensten van algemeen economisch belang belaste ondernemingen, het DAEB-Vrijstellingsbesluit,

Overwegende dat:

- De gemeente Deventer een specifieke uitkering van de Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (BZK) ontvangt, waarmee zij huishoudens in een kwetsbare positie vanwege de gestegen energielasten op korte termijn kan ondersteunen bij het nemen van maatregelen om de energierekening te verlagen;
- Op grond van artikel 106, tweede lid van het VWEU (decentrale) overheden bepaalde diensten die in het algemeen belang worden uitgevoerd kunnen aanwijzen als Dienst van Algemeen Economisch Belang (DAEB);
- Om gebruik te kunnen maken van de bijzondere situatie die een DAEB inneemt binnen het mededingings- en staatssteunrecht een onderneming daarvoor specifiek met het beheer van een bepaalde DAEB dient te worden belast;
- Met een beroep op het DAEB-vrijstellingsbesluit van de Europese Commissie steun in de vorm van een compensatie voor de DAEB is vrijgesteld van melding aan de Europese Commissie;
- De wens bestaat om met eenvoudige energiemaatregelen steeds meer huizen in Deventer energiezuiniger te maken, in het bijzonder voor huishoudens die te maken hebben met energiearmoede;
- Deventer Werkplaats (onderdeel van Stichting 2Gether) met klussteams deze maatregelen kan uitvoeren op buurtniveau;

Besluit:

1. Aan te wijzen als Dienst van Algemeen Economisch Belang, de volgende diensten:

Het verminderen van energiearmoede door isolatiemaatregelen in huizen aan te brengen die leiden tot een verlaging van de energierekening. Jaarlijks hebben de klussteams minimaal 500 contacten met mensen waarvan wordt aangenomen dat zij energiearmoede kennen. Tijdens deze contacten wordt aandacht besteed aan het verminderen van energieverbruik en kunnen middelen worden aangebracht of verstrekt die het energieverbruik verminderen.

2. De aard en duur van de openbare dienstverplichtingen:

De financiële bijdrage wordt eenmalig verleend. De diensten worden geleverd voor 31 december 2027.

3. Betrokken ondernemingen en het betrokken grondgebied:

De betrokken onderneming is Stichting 2Gether, ingeschreven in het handelsregister met KVK-nummer 56649495, die diensten levert binnen de gemeente Deventer.

4. Aard van de uitsluitende of bijzondere rechten die de ondernemingen zijn toegekend:

Niet van toepassing.

5. Parameters voor de berekening, controle en de herziening van de compensatie:

De vergoeding die Stichting 2Gether ontvangt is niet hoger dan nodig om de netto kosten van de uitvoering van de DAEB te dekken.

6. Regelingen om overcompensatie te vermijden en terug te betalen:

De maximaal beschikbare compensatie bedraagt € 888.673,-. Definitieve vaststelling van de compensatie wordt op dusdanige wijze gedaan dat overcompensatie wordt voorkomen. Indien na uitvoering van de diensten blijkt dat de ontvangen financiële bijdrage tot overcompensatie heeft geleid, is Stichting 2Gether verplicht alle overcompensatie aan de gemeente terug te betalen. Stichting 2Gether voert een boekhoudkundige scheiding van kosten verbonden aan haar DAEB-activiteiten en kosten en inkomsten verbonden aan haar andere activiteiten.

7. Inwerkingtreding:

- a. Dit besluit treedt terstond na bekendmaking in werking.
- b. Dit besluit wordt aangehaald als: Aanwijzingsbesluit DAEB Deventer Werkplaats;

Deventer, 25 maart 2025

Burgemeester en wethouders van de gemeente Deventer,
de secretaris,

J.P. Wassens

de burgemeester,

R.C. König

Als u het niet eens bent met dit besluit, dan kunt u daartegen binnen zes weken na de dag van bekendmaking schriftelijk of via het digitaal loket op deventer.nl/bezwaar bij ons een gemotiveerd bezwaarschrift indienen. Voor het indienen van een bezwaarschrift hebt u maximaal zes weken de tijd. Deze termijn begint te lopen na de dag van verzending van het besluit. Als u het bezwaarschrift per post verzendt, dan moet u dat doen vóór het einde van de termijn. In dat geval mag de datumstempel van het postkantoor niet liggen na de termijn van zes weken. Als u geen gebruik maakt van de post maar het bezwaarschrift op een andere manier indient, dan moet het vóór het einde van de termijn door ons zijn ontvangen.

Houdt u er rekening mee dat wij streng moeten toezien op de termijn van zes weken. Wordt een bezwaarschrift namelijk te laat ingediend, dan moeten wij het bezwaar niet-ontvankelijk verklaren. Dit betekent dat wij uw bezwaar niet inhoudelijk zullen beoordelen en dat het besluit, waar u bezwaar tegen hebt, ongewijzigd blijft. Om problemen te voorkomen adviseren wij u de termijn van zes weken goed in de gaten te houden en niet tot de laatste dag van deze termijn te wachten met het indienen van een bezwaarschrift.

Het bezwaarschrift moet aan een aantal eisen voldoen. Zo moet het bezwaarschrift een datum en uw naam en adres vermelden en moet het door u worden ondertekend. Ook moet u het besluit vermelden waartegen u bezwaar maakt (graag datum en kenmerk van het besluit vermelden). Ten slotte moet u in het bezwaarschrift motiveren waarom u het niet eens bent met het besluit.

Houdt u er ook rekening mee dat een bezwaarschrift niet schorst. Dit betekent dat het besluit kan worden uitgevoerd, dus ook als er bezwaar tegen wordt gemaakt. Als u echter een spoedeisend belang hebt en u van mening bent dat niet gewacht kan worden op de behandeling van uw bezwaarschrift, dan kunt u de voorzieningenrechter van de rechtbank Overijssel vragen een voorlopige voorziening te treffen. Dit kan inhouden dat de rechter op uw verzoek het besluit schorst. Het vragen van een voorlopige voorziening is alleen mogelijk als u daarnaast ook bij ons een bezwaarschrift indient.

Het verzoek om een voorlopige voorziening kunt u richten aan:

*De voorzieningenrechter van de rechtbank Overijssel
Team bestuursrecht
Postbus 10067
8000 GB ZWOLLE*

U kunt ook digitaal een verzoekschrift indienen bij genoemde rechtbank via <http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht>. Daarvoor moet u wel beschikken over een elektronische handtekening (DigiD). Kijk op de genoemde site voor de precieze voorwaarden.

Voor: Gemeente Deventer

Betreft: Staatssteunadvies Deventer Buurtklussers

Datum: 18 november 2024

Auteurs:

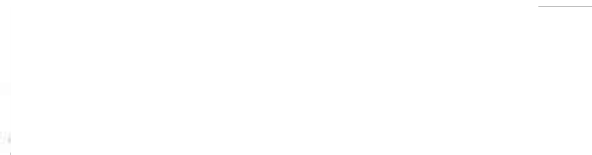
Samenvatting

De gemeente Deventer heeft een specifieke uitkering (SPUK) ontvangen van de Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO, voorheen BZK) om huishoudens in een kwetsbare positie op korte termijn te ondersteunen bij het nemen van maatregelen om de energierekening te verlagen. Voornemen is om met deze uitkering de diensten van Deventer Buurtklussers te bekostigen. U heeft ons gevraagd de voorgenomen bijdrage onder de **staatssteunloop** te leggen.

Onze conclusie is dat de voorgenomen bijdrage **staatssteun** bevat. Deze staatssteun kan de gemeente Deventer het beste borgen met gebruik van het **DAEB Vrijstellingsbesluit**. Een **concept-Aanwijzingsbesluit** dat u kunt gebruiken in de toepassing, vindt u bijgevoegd.

Met vriendelijke groet, mede namens collega

Lysias Advies

1. Deventer Buurtklussers

1.1 Specifieke uitkering aanpak energiearmoede

Steeds meer huishoudens in Nederland hebben te maken met energiearmoede. Als gevolg van de stijgende energieprijzen wordt de energierekening voor een steeds groter wordende groep moeilijker te betalen. Het kabinet trok tweemaal € 150 miljoen uit voor gemeenten om de huishoudens die het hardst getroffen worden op korte termijn te ondersteunen met **energiebesparende maatregelen**. De middelen voor de aanpak energiearmoede richten zich op zowel huur- als koopwoningen.

Het Rijk stelt dus in totaal meer dan € 300 miljoen ter beschikking aan gemeenten voor de aanpak energiearmoede. De middelen worden uitgekeerd door middel van een **specifieke uitkering** (SPUK) aan alle gemeenten in Nederland om huishoudens die kampen met energiearmoede te ondersteunen met energiebesparende maatregelen. Het doel van de SPUK is om de energierekening van huishoudens die kampen met energiearmoede nog voor komende winter te verlagen. **Gemeenten bepalen grotendeels zelf** hoe ze de middelen besteden, daardoor is het mogelijk voor een gemeente om aan te sluiten bij een al bestaande aanpak, zoals voortgekomen uit de RRE en RREW. De gemeente Deventer heeft van het Rijk een specifieke uitkering van **€ 985.823** ontvangen in het kader van de aanpak energiearmoede. Deze uitgaven moet de gemeente Deventer verantwoorden richting het rijk via de zogeheten Single information, Single audit (SiSa) methodiek.

1.2 Deventer Buurtklussers

De gemeente Deventer wil met de specifieke uitkering van het Rijk dat een duurzaam maatschappelijke **klussenbedrijf** eenvoudige energie-maatregelen gaat uitvoeren om steeds meer huizen in Deventer energiezuiniger te maken. De **overkoepelende organisatie**, Deventer Buurtklussers, wordt de thuisbasis voor klussteams in de buurten of dorpen van Deventer. Deze organisatie wordt waarschijnlijk ondergebracht

bij een bestaande stichting, namelijk **Stichting 2Gether**. In de wijken ontstaan lokale, wijkgebonden klusdiensten met een eigen identiteit, maar die wel administratief vallen onder de overkoepelende organisatie. Het doel van de Deventer Buurtklussers is ondersteunen van inwoners en/of organisaties in de stad met:

- Het verrichten van werkzaamheden die het welzijn en de woonkwaliteit van mensen verbeteren. Dit kan op verschillende manieren:
 - Verminderen van (energie)armoede: aanbrengen van isolatiemaatregelen die leiden tot een verlaging van de energierekening en daarmee energiearmoede. Jaarlijks hebben de Klussteams minimaal 500 contacten met mensen waarvan we aannemen dat zij energiearmoede kennen. Tijdens deze contacten wordt aandacht besteed aan het verminderen van energieverbruik en kunnen middelen worden aangebracht of verstrekt die het energieverbruik verminderen.
 - Vermindering van armoede in het algemeen: een buurtklussteam zal relatief goedkoop zijn. Daarnaast zijn er goede voorbeelden van vouchersystemen waarbij hulporganisaties de inzet van een klussteam aanbieden.
 - Wegnemen van schaamte: door fysieke of psychische problematiek of simpelweg ouderdom kunnen sommige mensen eenvoudige klusjes in en om het huis zelf niet meer doen. Hierdoor wordt het woongenot van het eigen huis beïnvloed en kunnen mensen zich schamen tegenover bezoek en burens.

- Bijdragen aan oplossen persoonlijke problemen: niet iedereen heeft een groot netwerk en/of een groot oplossend vermogen. Een vertrouwde organisatie op buurtniveau kan dan behulpzaam zijn. Enerzijds om de kleine klusjes zelf op te lossen of anderzijds door te helpen een professioneel bedrijf in te schakelen wanneer het probleem groter is.
- Bijdragen aan het versterken van een buurtnetwerk(en): Op lange termijn kennen zij buurtbewoners goed en kunnen mensen met vragen (vragers) koppelen aan mensen met mogelijke oplossingen (draggers). Die laatste kunnen ook buurtorganisaties en buurtprofessionals zijn.
- Oplossen tekort aan vakpersoneel: veel kleine klusjes in huis worden normaliter gedaan door loodgieters, timmerlieden, schilders, etc. Door de krapte op de arbeidsmarkt zijn deze bedrijven niet tot nauwelijks beschikbaar voor kleine klusjes in huis. Zij komen alleen bij grootschaliger werk.

2. Is sprake van staatssteun?

In de EU geldt een **algemeen verbod op staatssteun**. Als staatssteun aan de orde is, dan is dat geen showstopper. Wel is het nodig om de juiste 'staatssteunroute' te vinden zodat de steun rechtmatig kan worden verstrekt (zie ook bijlage 1). De eerste hamvraag bij een staatssteunanalyse is altijd: is er sprake van staatssteun? Zodra overheden zich gaan bemoeien met economische activiteiten en investering- of exploitatieverliezen gaan dekken is er vaak snel sprake van staatssteun.

Volgens artikel 107 lid 1 VWEU is er sprake van staatssteun als aan **de volgende criteria** is voldaan:

1. er is sprake van een *onderneming* (een entiteit die een economische activiteit uitvoert);
2. de steun wordt *door de overheid verleend* of met overheidsmiddelen bekostigd;
3. het voordeel is *selectief*, d.w.z. het komt ten goede aan bepaalde onderneming(en);
4. het verschaft een *economisch voordeel* dat de onderneming(en) langs normale commerciële weg niet zou(den) hebben verkregen;
5. het voordeel moet een (potentiële) *invloed op de handel tussen lidstaten* hebben.

Als we deze staatssteuncriteria langslopen voor de voorgenomen bijdrage van de gemeente Deventer, constateren we dat **staatssteun aan de orde** is.

1. De begunstigde is een onderneming: het aanbrenge van isolatiemaatregelen en het geven van energieadviezen is een economische activiteit, die ook andere ondernemingen, zoals aannemersbedrijven en installateurs, aanbieden.
2. De steunmaatregel is afkomstig van of toe te rekenen aan de staat: de subsidie is afkomstig van de gemeente Deventer.
3. De maatregel levert de ondernemingen een economisch voordeel op: onder normale markt-omstandigheden zou Deventer Buurtklussers het bedrag niet kunnen verkrijgen.
4. Er is sprake van selectiviteit: ook hier is sprake van, er is namelijk maar één partij die een bijdrage ontvangt.
5. De maatregel leidt tot een (dreigende) beïnvloeding van de interstatelijke handel: de markt met aannemers en vastgoedontwikkeling is een internationale markt, de subsidie kan dus leiden tot een vervalsing van de mededinging op de EU-markt.

3. Rechtmatig steun verstrekken: DAEB

De meest voor de hand liggende route om Deventer Buurtklussers staatssteunproof te bekostigen, is die voor **Diensten van Algemeen Economisch Belang**, in het bijzonder het DAEB Vrijstellingsbesluit. Voordat we de regels langslopen, staan we stil bij of, en waarom, er in dit geval sprake is van een Dienst van Algemeen Economisch Belang.

3.1 Is er sprake van een Dienst van Algemeen Economisch Belang?

Het begrip 'Dienst van Algemeen Economisch Belang' is **niet nader gedefinieerd** in Europese wetgeving of door de Europese Commissie. Overheden hebben een ruime beoordelingsbevoegdheid bij het bepalen van wat zij beschouwen als een DAEB. Wat dus in het ene land of in de ene gemeente een dienst van algemeen economisch belang is, hoeft niet hetzelfde te zijn in een andere gemeente, regio of land. Een DAEB moet wel altijd gericht zijn op inwoners in brede zin. Zie het als "volksdiensten", zoals cultuur, sport, zorg en bijvoorbeeld openbaar vervoer.

Deventer Buurtklussers zal zich in eerste instantie richten op energieklassen en op alle andere klassen die bij wijkbewoners blijven liggen. Op de lange termijn is het idee dat het klussenbedrijf doorgaat met het oppakken van ander werk, de urgenties van de toekomst, bijvoorbeeld de aanpak van klimaat-adaptieve maatregelen, aandacht voor zorg, eenzaamheid en armoede, en ondersteuning van de buurthuizen in de gemeente. Het **aanbieden van (energie)klassen** en ook de verdere ideeën voor de lange termijn kunnen worden aangemerkt als Dienst van Algemeen Economisch Belang. De private markt voorziet immers onvoldoende in deze diensten, omdat deze vaak te klein zijn voor reguliere aanbieders en daarmee relatief erg duur. De dienst is niet louter economisch van aard omdat het doel is (energie)armoede te verminderen en sociale problemen als schaamte en eenzaamheid op te lossen. De dienst dient daarnaast een algemeen belang omdat de doelgroep nadrukkelijk burgers is: alle bewoners van Deventer die zoeken naar een vakkundig en betrouwbaar klussenteam voor het verrichten van eenvoudige (energie)klassen **in en om het huis** of instelling en in het bijzonder mensen die in (energie)armoede of dreigende (energie)armoede leven.

Nota bene: vanuit staatssteunperspectief kan het werkpakket van Deventer Buurtklussers verbreed worden zodat niet enkel energieklassen worden aangeboden. Belangrijk is dat het werkpakket **óók binnen de kaders van de specifieke uitkering** past. Zie ook bijlage 1 (onder Onderscheid staatssteunanalyse en beleidsanalyse). Die toets maakt geen onderdeel uit van deze staatssteunanalyse.

3.2 DAEB Vrijstellingsbesluit

Het is mogelijk de voorgenomen bijdrage te borgen onder het DAEB Vrijstellingsbesluit. Om dat netjes en rechtmatig te doen, geldt een aantal voorwaarden voor:

- het belasten van ondernemingen met een DAEB
- het berekenen van de omvang van compensatie en
- de controle op overcompensatie.

Zie bijlage 2 voor meer detailinformatie over de voorwaarden die horen bij het DAEB Vrijstellingsbesluit. Hierna passen wij de voorwaarden toe op de beoogde bijdrage aan Deventer Buurtklussers.

3.3 Belasten met een DAEB

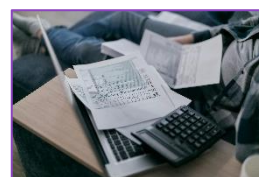
Deventer Buurtklussers moet in een **openbare officiële rechtshandeling** worden belast met de DAEB. Dat noemen we ook wel een DAEB Aanwijzingsbesluit. Daarin moet er een duidelijke omschrijving van de basisverplichting voor het verrichten van de diensten zijn, met daarin:

- a) de inhoud en de duur van de openbardienstverplichtingen;
- b) de betrokken onderneming en, in voorkomend geval, het betrokken grondgebied;
- c) de aard van alle uitsluitende of bijzondere rechten die de onderneming door het toewijzende overheidsorgaan zijn verleend;
- d) een beschrijving van het compensatiemechanisme en de parameters voor berekening, monitoring en herziening van de compensatie;
- e) de regelingen om eventuele overcompensatie te vermijden en terug te vorderen, en een verwijzing naar dit besluit.

Bijgevoegd is een **concept-Aanwijzingsbesluit** opgenomen (bijlage 3).

3.4 Berekenen van de omvang van de compensatie

Voor de berekening van de omvang van compensatie voor het verrichten van een DAEB (artikel 5), gelden verschillende regels. Daarbij geldt dat het compensatiebedrag **niet hoger mag zijn dan nodig ter dekking van de netto kosten** van de uitvoering van de openbardienstverplichtingen, met inbegrip van een redelijke winst. In het geval van Deventer Buurtklussers kunnen de netto kosten het beste worden berekend als het **verschil tussen de kosten en de inkomsten uit de DAEB** ("methode op basis van kostentoerekening"). Wanneer de onderneming ook activiteiten uitoefent die buiten de DAEB vallen, gaat het alleen om de kosten voor uitvoering van de DAEB.

Het is daarmee in elk geval belangrijk dat, als Deventer Buurtklussers bijvoorbeeld bij de **Stichting 2Gether** wordt ondergebracht, een **aparte administratie** wordt bijgehouden. Als niet alle activiteiten van Deventer Buurtklussers worden aangemerkt als DAEB, is het daarnaast verstandig de wel- en niet-DAEB-activiteiten gescheiden te houden in de administratie. Dit speelt bijvoorbeeld ook bij woningcorporaties die zowel DAEB-, als niet-DAEB-activiteiten uitvoeren.

In de opzet voor de overkoepelende organisatie Deventer Buurtklussers d.d. 11 september 2024 en in de begroting van Deventer Buurtklussers d.d. 2 september 2024 worden verschillende kosten en inkomsten genoemd. Uit staatssteunoptiek is het verstandig bij het moment van besluitvorming de dan geldende **cijfers, taak- en rolverdeling** toe te passen (dat is nog afhankelijk van de keuze of Deventer Buurtklussers wel of niet bij de Stichting 2Gether wordt ondergebracht). Dan kan je ook goede afspraken maken over de berekening van de omvang van de compensatie en het voorkomen van overcompensatie.

3.5 Controle op overcompensatie

Het kan gebeuren dat Deventer Buurtklussers méér compensatie ontvangt dan nodig, bijvoorbeeld als meer inkomsten worden gegenereerd uit klussen in de buurten. Deze overcompensatie van de gemeente moet dan worden terugbetaald en de parameters voor het berekenen van de compensatie voor de toekomst moeten worden bijgewerkt. Het is verstandig daar duidelijke afspraken over te maken.

4. Conclusie

Onze conclusie is dat de voorgenomen bijdrage **staatssteun** bevat. Deze staatssteun kan de gemeente Deventer het beste borgen met gebruik van het **DAEB Vrijstellingsbesluit**. Een **concept-Aanwijzingsbesluit** dat u kunt gebruiken in de toepassing, vindt u bijgevoegd; daarin zijn nog teksten geel gemarkeerd die nader ingevuld of geactualiseerd moeten worden.

Bijlage 1: De EU-staatssteunregels

Samenwerking in de Europese Unie (EU) is gebaseerd op diverse uitgangspunten en beleidsdoelstellingen, zoals het bevorderen van milieubescherming, werkgelegenheid, innovatie en volksgezondheid. Dit pakt vaak uit in gedetailleerde Europese regelgeving, aangevuld met actuele maatschappelijke uitdagingen als migratie en de gemeenschappelijke munt. De historisch belangrijkste pijler van de samenwerking (“**nooit meer oorlog**”) sneeuwt in de praktijk soms wat onder, inclusief de bijbehorende spelregels en uitgangspunten. Het staatssteunrecht is als onderdeel van de Europese samenwerking sinds de start van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (1952) een vast onderdeel van het Europese mededingingsrecht. Het mededingingsrecht ziet toe op een **eerlijk speelveld** voor ondernemers, waarbij marktwerking voorop staat. Marktmacht van te sterke bedrijven wordt voorkomen (via fusie- en kartelrecht) en invloed van overheden moet beperkt blijven tot die plekken in de economie waar marktfalen optreedt.

In de EU geldt een algemeen verbod op staatssteun, gecombineerd met uitzonderingsclausules uit het EU-Verdrag (VWEU) en secundaire wetgeving. Zodra overheden zich gaan bemoeien met economische activiteiten en investering- of exploitatieverliezen gaan dekken is er vaak snel sprake van staatssteun. Volgens artikel 107 lid 1 VWEU is er sprake van staatssteun als er aan **alle vier criteria** is voldaan:

6. de steun wordt *door de overheid verleend* of met overheidsmiddelen bekostigd;
7. het voordeel is *selectief*, d.w.z. het komt ten goede aan bepaalde onderneming(en);
8. het verschaft een *economisch voordeel aan onderneming(en)* dat zij langs normale commerciële weg niet zou(de) hebben verkregen;
9. het voordeel moet een (potentiële) *invloed op de handel tussen lidstaten* hebben.

Als een maatregel niet aan één van de vier hierboven genoemde criteria voldoet bevat de maatregel geen staatssteun meer volgens het VWEU. De EU-staatssteunregels en -procedures stellen belangrijke kaders aan het beleid van ministeries, provincies, gemeenten, waterschappen en andere (semi)publieke organen. Het staatssteunrecht werkt met een “**nee, tenzij**”-beginsel: staatssteun is alleen rechtmatig als het netjes geborgd is onder de EU-staatssteunregels en -procedures.

Procedures en update 2023

De Europese Commissie heeft de exclusieve taak en bevoegdheid om vooraf te beoordelen of aan de uitzonderingscriteria van het VWEU is voldaan. In beginsel moet iedere overheidsinstantie elk voornemen tot verlening van steun vooraf bij de Commissie aanmelden. Deze meldingsprocedure duurt snel twee jaar, steun mag niet verleend worden voordat de Commissie goedkeuring heeft verleend via een beschikking. De meeste vormen van staatssteun zijn echter **vrijgesteld van voorafgaande melding en goedkeuring**; een digitale kennisgeving volstaat bij zo’n vrijstelling. Deze steunvormen zijn uitgewerkt in de zogeheten Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV), ook zijn er vrijstellingsverordeningen voor landbouw en visserij en voor Diensten van Algemeen Economisch Belang (DAEB).

Inmiddels valt meer dan 95% van de Nederlandse steunmaatregelen onder de vrijstellingsverordeningen, meestal de AGVV. Deze AGVV werkt in de praktijk als een **juridische kapstok**. Steunmaatregelen (ad hoc of in de vorm van regelingen) kunnen een haakje in de AGVV zoeken voor een rechtmatige vorm van staatssteun, met vormvoorwaarden, definities, bijbehorende subsidiabele kosten en maximale steunintensiteit. Het kiezen van het juiste AGVV-haakje staat in principe vrij. Soms levert dat een beetje een puzzel op welke steunroute het meest passend, eenvoudig, robuust en rechtmatig is. En soms levert het een vorm van gemixte routes op.

Voor strikt publieke activiteiten of taken, ook wel **niet-economische activiteiten** genoemd, is het staatssteunrecht **niet van toepassing**. Voorbeelden zijn het aanleggen van wegen en dijken, de kosten voor onderwijs aan jongeren, de politie en bijvoorbeeld het leger. Naast het onderscheid tussen economische en niet-economische activiteiten, is het eigendom ook van belang: publiek of privaat. Overheden mogen en kunnen ook economische activiteiten verrichten, zolang zij dit onder dezelfde voorwaarden doen als het bedrijfsleven. Betrokken overheden mogen dit transparant en onder marktconforme condities doen, de voorwaarden daarvoor staan opgesomd in de Europese Transparantierichtlijn (nr. 2006/111/EG). Hun (publieke) financiële inzet is dan geen staatssteun, zolang deze marktconform is. Daarbij gelden dan wel de regels uit de Nederlandse Wet Markt en Overheid, waar de Autoriteit Consument en Markt (www.acm.nl) op toeziet.

De-minimis steun: geen staatssteun

In de dagelijkse staatssteun praktijk gebruiken veel overheden bij relatief lage steunbedragen het middel *de-minimis*. De-minimis is het Latijnse woord voor klein. Basisgedachte achter de-minimis steun is dat beperkte steun (tot een maximaal bedrag van **€ 300.000 per ondernemer per drie jaar**) een verwaarloosbaar effect heeft op de internationale handel. En geen effect op de handel betekent geen staatssteun. De spelregels hiervoor heeft de Europese Commissie vastgelegd in EU- Verordening 2023/2831. Belangrijk daarbij is wel dat deze spelregels nauwkeurig moeten worden opgevolgd. Als steun wordt verstrekt onder de minimis, maar deze steun blijkt achteraf niet volledig te voldoen aan de de-minimis spelregels, dan ontstaat er (vaak automatisch) een vorm van **onrechtmatige staatssteun**. Als het plafond van € 300.000 in 3 jaar is bereikt, mag aan de onderneming geen verdere de-minimissteun worden verleend. Bij elke steunverstrekking moet weer gekeken worden welke de-minimissteun er de afgelopen drie jaren is verstrekt (en heeft de steun impact op de komende 3 jaar). Het makkelijkst is de-minimis te zien als een **emmer**, die nooit mag overlopen.

Nu heeft niet iedere ondernemer een eigen de-minimis emmer. Hij moet deze namelijk in ieder geval delen met zijn of haar moeder- en dochterbedrijven. Je kijkt dus niet bijvoorbeeld per inschrijving in de Kamer van Koophandel, maar je moet naar eigendomsstructuren kijken. En dat niet alleen: ook volstrekt zelfstandige ondernemingen die samen een exclusieve prijsovereenkomst aangaan, worden volgens het Europese Hof van Justitie geacht hun rekening en risico te delen en moeten om die reden hun **de-minimis-emmer delen**. Dit is bijvoorbeeld aan de orde bij franchisecontracten, zoals pompstations en restaurants, maar ook bij coöperaties, zoals van veehouderijen en fruitbedrijven. Idee daarachter is dat als je door prijsafspraken samen risico loopt en samen winst maakt, je ook samen voordeel kunt hebben aan staatssteun dus ook samen je de-minimis emmer moet delen.

Deze strikte koers en de cumulatierregels rondom de-minimis zijn niet bij iedereen bekend. In de praktijk wordt kleine steun regelmatig onder de vlag van de minimis buiten de staatssteunregels geplaatst. Dat lijkt voor het betrokken individuele overheidsloket een vlotte methode met lage administratieve lasten en die overheid schuift de verantwoordelijkheid voor cumulatie van de minimis meestal door naar de begunstigde. Die moet dan een zogeheten **de-minimis verklaring** tekenen, met in hele kleine lettertjes dat je de spelregels en jurisprudentie moet volgen, maar de meeste ondernemers kennen doorgaans die spelregels niet in detail. De cumulatierregels leveren **rechtsonzekerheid** op en dat is onwenselijk voor zowel de steungever als de steunontvanger. Nodig is dat echter niet. Het reguliere staatssteunrecht biedt doorgaans voldoende mogelijkheden rechtmatig staatssteun te verschaffen met relatief lichte administratieve lasten. De rechtszekerheid bij staatssteun verstrekt onder duidelijke rechtmatige staatssteunroutes is doorgaans groter.

Samengevat is het vaak verstandiger de-minimis uitsluitend te gebruiken als **juridische noodoplossing** als het reguliere staatssteunrecht tekortschiet. De rechtszekerheid bij reguliere staatssteun is groter, zowel voor de overheid als voor de ondernemer.

De mkb-status is belangrijk

Er zijn dus uiteenlopende routes om rechtmatig staatssteun te verschaffen. Vaak is de **mkb-status** daarbij van belang, omdat het staatssteunrecht talrijke mogelijkheden biedt voor mkb-ondernemingen om rechtmatig staatssteun te ontvangen. Gedachte daarachter is dat mkb-bedrijven meer moeite hebben financiering te verkrijgen bij banken (hoge risico's, weinig zekerheden, weinig eigen reserves) dan grote bedrijven. Grote bedrijven hebben vaak gemakkelijker toegang tot kapitaal, voor grote bedrijven zijn de wegen naar rechtmatige staatssteun een stuk lastiger. En er moet meer bewijslast op tafel worden gelegd dat de steun ook echt een stimulerend effect heeft. Overheden kunnen mkb-bedrijven altijd **investeringssteun** verschaffen (tot een bepaald percentage) en in talrijke rechtmatige staatssteunroutes (zoals innovatie en energiebesparing) kunnen mkb-bedrijven wat meer steun ontvangen dan grote bedrijven (met een hogere maximale steunintensiteit).

Cumulatie van steun

Cumulatie is het jargonwoord in staatssteuntaal voor het **samenvallen van verschillende steunbronnen** op dezelfde projectkosten, of soms voor dezelfde begunstigde. Veel instrumenten van de overheid bevatten elementen van staatssteun. Soms is dat heel evident, bijvoorbeeld bij subsidie-instrumenten, soms is dat wat indirect, bijvoorbeeld bij fiscale voordelen. Cumulatie is in beginsel toegestaan, zo lang je samen de relevante staatssteunplafonds respecteert. Als je bijvoorbeeld voor een milieustudie 50% steun mag ontvangen en de provincie stelt 20% beschikbaar, dan is er nog ruimte voor additioneel 30% steun uit een andere publieke bron op dezelfde subsidiabele kosten onder hetzelfde staatssteunartikel. Het maken van deze rekensom wordt een stuk ingewikkelder als diverse overheden op dezelfde kosten verschillende staatssteunroutes gebruiken. In dat laatste geval zal je altijd in de financiering van een project of investering moeten kijken wat de staatssteun is op de verschillende subsidiabele kosten van verschillende overheden en of deze combinatie inpasbaar is.

Diensten van Algemeen Economisch Belang (DAEB)

In het Europees recht verwijst de term 'Dienst van Algemeen Economisch Belang' (**DAEB**) naar diensten van economische aard, die door de overheid aan ondernemingen zijn opgedragen. De interne marktregels en de mededingingsregels zijn ook op deze diensten van toepassing. Bij deze diensten valt te denken aan post, energie, telecommunicatie, onderwijs, audiovisuele diensten, sociale woningbouw en bepaalde zorgdiensten. Veel van deze diensten liggen binnen het domein van gemeenten, provincies of waterschappen zoals beheer en ophalen van afval, streekvervoer, sociale woningbouw en de regionale omroep. Om te voorkomen dat er onrechtmatige staatssteun wordt verstrekt, zijn er uitgebreide staatssteun regels rond de DAEB's.

De basis van de regelgeving voor staatssteun en DAEB wordt gevormd door het **Altmark-arrest** uit 2003. In dat arrest bepaalde het Europese Hof van Justitie dat financiering ter compensatie van de uitvoering van openbare-dienst-verplichtingen (DAEB's) onder bepaalde omstandigheden geen staatssteun bevat.¹ Met toepassing van de zogeheten Altmark-criteria wordt geborgd dat er geen sprake is van een niet marktconform voordeel voor de entiteit die de DAEB uitvoert. De Altmark-criteria zijn vrij algemeen omschreven en niet eenvoudig te interpreteren. Wanneer zij niet zijn vervuld, kan er sprake zijn van staatssteun. In dat geval kan het DAEB-Vrijstellingsbesluit een uitkomst bieden. In het DAEB-Vrijstellingsbesluit worden de voorwaarden gesteld waaronder compensatie van decentrale overheden voor een DAEB verenigbaar is met het Verdrag (rechtmatige staatssteun) en kan worden vrijgesteld van melding. Het vrijstellingsbesluit is onderdeel van het nieuwe DAEB-pakket, dat in januari 2012 in werking is getreden.

¹ Zie Mededeling van de Commissie betreffende de toepassing van de staatssteunregels van de Europese Unie op voor het verrichten van diensten van algemeen economisch belang verleende compensatie, PbEU C 8/4 van 11 januari 2012 en de Handreiking Diensten van Algemeen Economisch Belang en staatssteun, Europa decentraal, het Ministerie van BZK, Den Haag uit 2008.

Het **DAEB-Vrijstellingsbesluit** richt zich vooral op een verlicht toepassingsregime voor lokale en sociale DAEB.² Ondernemingen die minder dan vijftien miljoen euro per jaar aan compensatie ontvangen, vallen onder het vrijstellingsbesluit en zijn vrijgesteld van melding bij de Europese Commissie als zij aan de voorwaarden uit het besluit voldoen. Als een gemeente, provincie of ministerie een DAEB-maatregel wil nemen, lijkt dit op het eerste gezicht complex (met alle hierboven genoemde criteria). Toch valt dat in de praktijk wel mee en er zijn heel veel eenvoudige praktijkvoorbeelden. Een simpele zoektocht op “aanwijzingsbesluit DAEB” op Google levert al honderden hits op met praktijkvoorbeelden. Het Kenniscentrum Europa Decentraal heeft ook diverse praktijkvoorbeelden opgenomen in een [handreiking](#).

Geen economische activiteiten is geen staatssteun

In specifieke gevallen hoeft een tekortfinanciering **geen staatssteun** te vormen. In de zaak Oosterhout Zwaikom was bijvoorbeeld de tekortfinanciering bedoeld voor openbare infrastructuur en een onteigeningsvergoeding, wat de Commissie niet als staatssteun zag.³ De Commissie herhaalde dit standpunt in de zaak Centrumplan **Mill en St. Hubert**.⁴ Deze casus in Mill en St. Hubert bevatte ook een tekortfinanciering voor de vastgoedontwikkeling als onderdeel van het centrumplan. De Commissie oordeelde dat dit onderdeel wel staatssteun bevatte, maar keurde deze goed. Deze steun was volgens de Commissie verenigbaar met de interne markt, omdat ‘een project voor de fysieke, economische en sociale herwaardering van stedelijke gebieden wel degelijk een communautaire doelstelling is’. Het moet dan onder meer gaan om steun die de werkelijke projectverliezen dekt zoals die vooraf en achteraf door een externe deskundige zijn berekend. Dergelijke steun moet gemeld worden aan de Commissie met een goedkeuringstraject dat zo maar eens een jaar kan duren.

Overheden zijn vaak nauw betrokken bij het aanleggen van infrastructuur, zoals vervoers-, breedband-, sport-, en openbare infrastructuur. Wanneer de infrastructuur voor economische en **niet-economische doeleinden** wordt gebruikt (gemengd gebruik), zijn de staatssteunregels alleen van toepassing op de overheidsfinancieringen met betrekking tot de economische activiteit. De lidstaten moeten voorkomen dat de overheidsfinanciering voor de niet-economische activiteiten wordt gebruikt voor de financiering van de economische activiteiten (kruis-subsidiëring). De exploitatie van openbare infrastructuur kan een economische activiteit zijn. De exploitatie van infrastructuur hoeft niet renderend te zijn om als economisch te worden beschouwd. Als gebruikers van de infrastructuur bepaalde heffingen betalen, en dat de belangrijkste financieringsbron is van de infrastructuur (dus de infrastructuur wordt niet gratis in het algemeen belang aangeboden), kan niet worden uitgesloten dat er staatssteun wordt gegeven aan de eigenaar en/of exploitant van deze infrastructuur. Dat geldt zelfs als de infrastructuur open toegankelijk is voor elke potentiële gebruiker. Dit inzicht is verwoord in de uitspraak van het Hof van Justitie in de Leipzig-Halle zaak ten aanzien van investeringen in openbare infrastructuur.⁵ Met dit arrest is eigenlijk een veelvoud van overheidsfinanciering binnen de bandbreedte van het EU staatssteun recht gekomen. Voor 2011 waren veel lidstaten en lokale overheden van mening dat steun aan luchthavens, zeehavens en spoorvoorzieningen geen staatssteun betrof. Maar omdat deze infrastructurele voorzieningen steeds meer op economische beginselen draaien en op commerciële exploitatie, valt overheidsfinanciering weldegelijk onder de staatssteunregels. Deze categorieën zijn daarna ook in de AGVV opgenomen.

² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:007:0003:0010:NL:PDF>

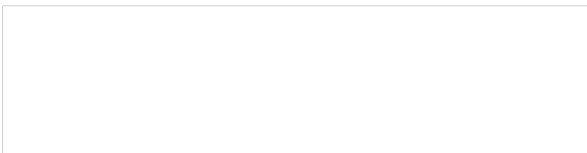
³ ABRvS, 1 december 2010, LJN BO5721.

⁴ Steunmaatregel N 555/2008

⁵ Judgement General Court, 24 March 2011, Freistaat Sachsen and Land Sachsen-Anhalt (T-443/08) and Mitteldeutsche Flughafen AG and Flughafen Leipzig-Halle GmbH (T-455/08) v European Commission. Cases T-443/08 and T-455/08.

Onderscheid staatssteunanalyse en beleidsanalyse

We zien in de praktijk soms dat de staatssteunregels een-op-een verbonden worden met de beleidsvoorwaarden van de overheidsinstrumenten. Dit is in de basis niet nodig en ook niet verstandig. Als een (decentrale) overheid voornemens is een subsidie te verlenen, dan moet deze subsidie aan de ene kant in de pas lopen met het (decentrale) beleid en de nationale juridische vormvoorwaarden van steun (denk aan het subsidierecht). Het staatssteunrecht staat daar in principe los van en kent zijn eigen toets en procedure. Zie het als twee stoplichten: alvorens een subsidievoornemen rechtmatig is, moet zowel het stoplicht van beleid, van de juridische vorm en van het EU-staatssteunrecht op groen staan. Maar dat betekent niet dat ze een-op-een gelijk zijn. Zo kan het (decentrale) beleid stellen dat de totale subsidie (staatssteun of niet) maximaal 50% mag bedragen, terwijl uit staatssteun optiek een deel van de kosten 100% vergoed mag worden en een ander deel maximaal 30%. Het maximale steunpercentage uit staatssteunoptiek kan dan bijvoorbeeld gemiddeld 42% bedragen en dus in de pas loopt met het beleidsvoornemen (max. 50%).

Bijlage 2: Toelichting DAEB-Vrijstellingsbesluit

De basis van de regelgeving voor staatssteun en DAEB wordt gevormd door het Altmark-arrest uit 2003. In dat arrest bepaalde het Europese Hof van Justitie dat financiering ter compensatie van de uitvoering van openbare-dienst-verplichtingen (DAEB's) onder bepaalde omstandigheden geen staatssteun bevat.⁶ Met toepassing van de zogeheten Altmark-criteria wordt geborgd dat er geen sprake is van een niet marktconform voordeel voor de entiteit die de DAEB uitvoert. De Altmark-criteria zijn vrij algemeen omschreven en niet eenvoudig te interpreteren. Wanneer zij niet zijn vervuld, kan er sprake zijn van staatssteun. In dat geval kan het DAEB-Vrijstellingsbesluit een uitkomst bieden.

In het **DAEB-Vrijstellingsbesluit** worden de voorwaarden gesteld waaronder compensatie van decentrale overheden voor een DAEB verenigbaar is met het Verdrag (rechtmatige staatssteun) en kan worden vrijgesteld van melding. Het DAEB-Vrijstellingsbesluit richt zich vooral op een verlicht toepassingsregime voor lokale en sociale DAEB.⁷ Ondernemingen die minder dan vijftien miljoen euro per jaar aan compensatie ontvangen, vallen onder het vrijstellingsbesluit en zijn vrijgesteld van melding bij de Europese Commissie als zij aan de voorwaarden uit het besluit voldoen. Het DAEB-Vrijstellingsbesluit is niet van toepassing op compensaties in de vervoersinfrastructuur- en vervoerssector. Als de compensatie varieert over de periode waarin de onderneming met de DAEB is belast, wordt het gemiddelde jaarlijkse compensatiebedrag berekend. Als dit gemiddelde onder de € 15 miljoen per jaar ligt, valt de compensatie onder deze vrijstelling.

Het DAEB-Vrijstellingsbesluit is alleen van toepassing wanneer de periode waarvoor de onderneming met het beheer van de dienst van algemeen economisch belang wordt belast, niet langer is dan tien jaar. Wanneer die periode langer is dan tien jaar, is dit besluit alleen van toepassing voor zover van de dienstverrichter een aanzienlijke investering wordt geleverd die, in overeenstemming met algemeen aanvaarde boekhoudkundige beginselen, over een langere periode moet worden afgeschreven. Het DAEB-Vrijstellingsbesluit bevat nadere voorwaarden ten aanzien van het belasten van ondernemingen met een DAEB, het berekenen van de omvang van compensatie en de controle op overcompensatie. Deze voorwaarden zorgen ervoor dat de betaalde staatssteun rechtmatig blijft.

Belast met het beheer van een DAEB (artikel 4)

Deze voorwaarde is van fundamenteel belang. Immers: als de uitvoerder van de DAEB niet (formeel) is belast met de DAEB en de dienst niet is afgebakend, is niet meer te berekenen, laat staan te controleren, waarvoor de vergoeding wordt gegeven. Het eerste deel van deze voorwaarde, 'belast met', wil zeggen dat de opdracht in een openbare officiële rechtshandeling moet zijn neergelegd (wetgeving, compensatiebesluit of contract). Deze officiële rechtshandeling moet openbaar of op aanvraag toegankelijk zijn. Denk hierbij aan een officiële publicatie. Uit de beschikkingenpraktijk van de Europese Commissie blijkt dat – naast een bijzondere belasting – ook een 'samenstel van (Europese) regelgeving' voldoende is om aan te nemen dat een onderneming met een DAEB is belast. Geadviseerd wordt om een belasting steeds op basis van één of meer besluiten te doen. Verder moet er een duidelijke omschrijving van de basisverplichting voor het verrichten van de diensten zijn, met daarin:

- f) de inhoud en de duur van de openbare dienstverplichtingen;
- g) de betrokken onderneming en, in voorkomend geval, het betrokken grondgebied;
- h) de aard van alle uitsluitende of bijzondere rechten die de onderneming door het toewijzende overheidsorgaan zijn verleend;

⁶ Zie Mededeling van de Commissie betreffende de toepassing van de staatssteunregels van de Europese Unie op voor het verrichten van diensten van algemeen economisch belang verleende compensatie, PbEU C 8/4 van 11 januari 2012 en de Handreiking Diensten van Algemeen Economisch Belang en staatssteun, Europa decentraal, het Ministerie van BZK, Den Haag uit 2008.

⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:007:0003:0010:NL:PDF>

- i) een beschrijving van het compensatiemechanisme en de parameters voor berekening, monitoring en herziening van de compensatie;
- j) de regelingen om eventuele overcompensatie te vermijden en terug te vorderen, en
- k) een verwijzing naar dit besluit.

Bij het afbakenen van de verplichtingen is dus een gedetailleerde omschrijving van de gewenste diensten vereist. Voor de uitoefening van een DAEB kan het noodzakelijk zijn om een uitsluitend of bijzonder recht aan een onderneming toe te kennen. Dankzij dit recht kan een onderneming binnen een bepaald geografisch gebied een dienst verrichten of een activiteit uitoefenen ongehinderd door vrije concurrentie. Een uitsluitend of een bijzonder recht kan voor de uitoefening van een DAEB noodzakelijk zijn als de onderneming zonder deze rechten de haar opgedragen DAEB niet kan vervullen, of als de betrokken onderneming de hem opgedragen DAEB niet onder 'economisch aanvaardbare omstandigheden' kan verrichten. Zo kan de toekenning van een uitsluitend of bijzonder recht noodzakelijk zijn om de exploitatie rond te kunnen krijgen of om gedane investeringen terug te kunnen verdienen. Ook kunnen deze rechten nodig zijn om problemen met 'cherry picking' te voorkomen, waarbij een onderneming slechts de economisch rendabele activiteiten zou uitvoeren ten nadele van de verliesgevendende activiteiten.⁸

Bij de toekenning van bijzondere rechten aan meerdere ondernemingen moet rekening gehouden worden met een hogere compensatie dan bij toekenning van uitsluitend recht. De (winst-)marges per bedrijf zullen immers lager zijn omdat er meerdere ondernemingen op de markt actief zijn. Als een uitsluitend of bijzonder recht wordt toegekend zonder daarbij een compensatie te verstrekken, zal er doorgaans geen sprake zijn van een met overheidsmiddelen bekostigd voordeel. Ook is van belang dat de onderneming geen misbruik maakt van zijn machtspositie, en dat het uitsluitende of bijzondere recht de mededinging op bepaalde markten op geen enkele wijze meer beperkt dan noodzakelijk is om aan de regeling voor openbare- en universele dienstverplichtingen te voldoen waaraan de betreffende contractant is gehouden.

Bedoeling van deze bepalingen is dat in het compensatiebesluit als algemene norm wordt opgenomen zodat de uitvoerder van de DAEB een toerekeningsstelsel gebruikt dat voldoet aan de eisen en met check vooraf en achteraf door een accountant. De parameters moeten vooraf worden vastgesteld en kenbaar gemaakt. De parameters kunnen gelden voor een langere periode, bijvoorbeeld de subsidieperiode. De parameters moeten ook zeer precies in tijd en omvang in een document worden vastgelegd (bijvoorbeeld de totale kosten van een project, de kosten voor rekening van de overheid – procentueel en tot welk absoluut maximum -, en de afbakening in tijd).

Ieder denkbaar compensatiesysteem voor DAEB is volgens Europees recht toegelaten, mits overcompensatie door een vooraf kenbaar gemaakte, sluitende, extern controleerbare parameter wordt uitgesloten. Bij al deze systemen is toegelaten dat de overheid de compensatie van de DAEB geheel voor haar rekening neemt, of een (groot) deel voor rekening van marktdeelnemers laat, al naar gelang in haar beleid past.

⁸ Bijvoorbeeld: met de toekenning van een uitsluitend of bijzonder recht worden ondernemingen die investeringen hebben gedaan voor een landelijk dekkende dienstverlening, zoals in de netwerksectoren (energie, water - distributie, afvalverwerking), beschermd tegen ondernemingen die zich alleen toeleggen op economisch rendabele activiteiten (bijvoorbeeld postbezorging in grote steden of elektriciteitsvoorziening in industriële gebieden) en die niet belast zijn met universele dienstverlening of anderszins een wettelijke taakstelling hebben.

Compensatie (artikel 5)

Het DAEB-Vrijstellingsbesluit bepaalt de kosten die gecompenseerd mogen worden. DAEB komt geheel of gedeeltelijk voor vergoeding in aanmerking. Er moet rekening worden gehouden met opbrengsten en een redelijke winst. Het begrip "redelijke winst" wordt nader gedefinieerd. De compensatie dient aan de volgende voorwaarden te voldoen:

1. *Het compensatiebedrag is niet hoger dan hetgeen nodig is ter dekking van de netto-kosten van de uitvoering van de openbardienstverplichtingen, met inbegrip van een redelijke winst.*
2. *De netto kosten kunnen worden berekend als het verschil tussen de kosten in de zin van lid 3 en de inkomsten in de zin van lid 4. Een alternatieve mogelijkheid is om deze te berekenen als het verschil tussen de netto kosten van de onderneming met de openbardienstverplichting en de netto kosten of -winst van dezelfde onderneming zonder de openbardienstverplichting.*
3. *De in aanmerking te nemen kosten omvatten alle kosten die voor het beheer van de dienst van algemeen economisch belang worden gemaakt. Deze worden aan de hand van algemeen aanvaarde beginselen van kostprijsadministratie als volgt berekend:*
 - a) *wanneer de activiteiten van de betrokken onderneming tot de dienst van algemeen economisch belang beperkt blijven, kunnen al haar kosten in aanmerking worden genomen;*
 - b) *wanneer de onderneming ook buiten de dienst van algemeen economisch belang werkzaam is, kunnen alleen de met de dienst van algemeen economisch belang verband houdende kosten in aanmerking worden genomen;*
 - c) *de aan de dienst van algemeen economisch belang toegerekende kosten kunnen alle directe kosten omvatten die voor het beheer van de dienst van algemeen economisch belang worden gemaakt, alsmede een passende bijdrage in de gemeenschappelijke vaste kosten van de dienst van algemeen economisch belang en de overige activiteiten;*
 - d) *de kosten verband houdende met investeringen, met name ten behoeve van infrastructuur, mogen in aanmerking worden genomen wanneer deze voor het beheer van de dienst van algemeen economisch belang noodzakelijk zijn.*
4. *De in aanmerking te nemen inkomsten omvatten ten minste alle met de dienst van algemeen economisch belang behaalde inkomsten, ongeacht of deze inkomsten als staatssteun in de zin van artikel 107 van het Verdrag worden aangemerkt. Beschikt de betrokken onderneming over bijzondere of uitsluitende rechten die zijn verbonden aan andere activiteiten dan de dienst van algemeen economisch belang waarvoor de steun wordt verleend, welke een hogere winst opleveren dan een redelijke winst, of geniet zij andere door de staat toegekende voordelen, dan worden deze tot haar inkomsten gerekend, ongeacht de kwalificatie daarvan voor de toepassing van artikel 107 van het Verdrag. De betrokken lidstaat kan besluiten dat de winst die wordt behaald met andere activiteiten welke buiten de dienst van algemeen economisch belang vallen, geheel of gedeeltelijk voor de financiering van de dienst van algemeen economisch belang moet worden bestemd.*
5. *Voor de toepassing van dit besluit wordt onder "redelijke winst" verstaan het rendement op kapitaal dat zou worden verlangd door een gemiddelde onderneming die afweegt of zij de dienst van algemeen economisch belang al dan niet moet verrichten gedurende de hele periode waarvoor zij met het beheer van die dienst zou worden belast, rekening houdende met de omvang van het risico. Onder "rendement op kapitaal" wordt verstaan de interne opbrengstvoet die de onderneming gedurende de periode waarvoor zij met het beheer van de betrokken dienst is belast, op haar geïnvesteerde kapitaal behaalt. De omvang van het risico is afhankelijk van de betrokken sector, het soort dienst en de kenmerken van de compensatie.*
6. *Om te bepalen wat een redelijke winst is, mogen de lidstaten stimulerende criteria invoeren met betrekking tot, met name, de kwaliteit van de dienstverlening en de winst op het punt van productie-efficiëntie. Efficiëntiewinsten gaan niet ten koste van de kwaliteit van de dienstverlening. Beloningen die zijn gekoppeld aan winst op het punt van productie-efficiëntie, worden op een zodanig niveau vastgesteld dat die winst evenwichtig wordt verdeeld tussen de onderneming en de lidstaat en/of de gebruikers.*
7. *Voor de toepassing van dit besluit wordt een rendement op kapitaal dat niet hoger ligt dan de relevante swaprente, met een opslag van 100 basispunten hoe dan ook als redelijk beschouwd. De relevante swaprente is de swaprente waarvan de looptijd en de valuta overeenstemmen met de looptijd en de valuta van het besluit waarbij de onderneming met het beheer van een dienst van algemeen economisch belang wordt belast. Wanneer aan het verrichten van de dienst van algemeen economisch belang geen substantieel zakelijk of contractueel risico is verbonden, met name wanneer de aan het beheer van de dienst van algemeen economisch belang verbonden netto kosten achteraf in wezen volledig worden gecompenseerd, mag de redelijke winst niet meer bedragen dan het relevante swaprentepercentage, met een opslag van 100 basispunten.*
8. *Wanneer het wegens bepaalde omstandigheden niet passend is het rendement op kapitaal te gebruiken, kunnen de lidstaten, voor het bepalen van wat als redelijke winst geldt, ook gebruikmaken van andere winstgevendheidsindicatoren, zoals het gemiddelde rendement op eigen vermogen, de return on capital employed, de return on assets of de return on sales. Onder "rendement" wordt verstaan het courante resultaat in dat jaar. Het gemiddelde rendement wordt berekend aan de hand van de disconteringsvoet tijdens de looptijd van het contract zoals die in de mededeling van de Commissie*

over de herziening van de methode waarmee de referentie- en disconteringspercentages worden vastgesteld (PB C 14 van 19.1.2008, blz. 6.) is vermeld. Ongeacht de gekozen indicator, verstrekt de lidstaat de Commissie, op haar verzoek, het nodige bewijs dat de winst niet hoger ligt dan zou worden verlangd door een gemiddelde onderneming die afweegt of zij de dienst van algemeen economisch belang al dan niet moet verrichten, door bijvoorbeeld ter vergelijking het rendement te geven dat wordt behaald met vergelijkbare soorten contracten die onder concurrerende voorwaarden zijn toegewezen.

9. Wanneer een onderneming activiteiten verricht die zowel binnen als buiten de dienst van algemeen economisch belang vallen, worden in de interne boekhouding de met de dienst van algemeen economisch belang verband houdende kosten en inkomsten, en die van de andere diensten, gescheiden opgenomen, alsook de parameters voor de toerekening van die kosten en inkomsten (volgens de Transparantierichtlijn gescheiden boekhouding). De kosten die verband houden met activiteiten die buiten de dienst van algemeen economisch belang vallen, omvatten alle directe kosten, plus een passende bijdrage in de gemeenschappelijke vaste kosten en een passend rendement op kapitaal. Voor deze kosten wordt geen compensatie verleend.
10. De lidstaten eisen van de betrokken onderneming dat deze alle ontvangen overcompensatie terugbetaalt.

Controle op overcompensatie (artikel 6)

De lidstaten zorgen ervoor dat de compensatie ten behoeve van het beheer van de DAEB voldoet aan de in het DAEB-Vrijstellingsbesluit vastgestelde voorwaarden, en met name dat de onderneming geen compensatie ontvangt die het overeenkomstig artikel 5 bepaalde bedrag overschrijdt. Het nodige bewijsmateriaal moet op diens verzoek overlegd worden bij de Commissie. Het Besluit vereist ook dat er regelmatig controles ten minste om de drie jaar worden uitgevoerd.

Wanneer een onderneming compensatie heeft ontvangen die het overeenkomstig artikel 5 bepaalde bedrag overschrijdt, eist de verantwoordelijke overheid van de betrokken onderneming dat deze de overcompensatie terugbetaalt. De parameters voor het berekenen van de compensatie worden voor de toekomst bijgewerkt. Wanneer het bedrag van de overcompensatie niet meer dan 10% van het bedrag van de gemiddelde jaarcompensatie bedraagt, mag deze overcompensatie naar de volgende periode worden overgedragen en op het voor die periode te betalen compensatiebedrag in mindering worden gebracht.

Overige aandachtspunten DAEB-vrijstellingsbesluit

Het DAEB-Vrijstellingsbesluit richt zich vooral op een verlicht toepassingsregime voor lokale en sociale DAEB's. Ondernemingen die minder dan € 15 miljoen per jaar aan compensatie ontvangen, vallen onder het vrijstellingsbesluit en zijn vrijgesteld van melding bij de Europese Commissie als zij aan alle voorwaarden uit het besluit voldoen. Het plafond van € 15 miljoen geldt voor iedere specifieke DAEB waarmee een bepaalde onderneming wordt belast. Wordt een onderneming met drie verschillende DAEB's belast, dan geldt het plafond voor elk van deze DAEB's: de onderneming kan dus op grond van het besluit een totale compensatie van maximaal € 45 miljoen krijgen, mits de compensatie per DAEB maximaal € 15 miljoen bedraagt.

Wanneer dezelfde DAEB wordt toegewezen aan vijf ondernemingen samen, dan geldt het plafond slechts één keer voor die specifieke DAEB-taak. Als de compensatie varieert over de periode waarin de onderneming met de DAEB is belast, wordt het gemiddelde jaarlijkse compensatiebedrag berekend. Als dit gemiddelde onder de € 15 miljoen per jaar ligt, valt de compensatie onder deze vrijstelling. Dit gaat allemaal zowel om toezeggingen (ex ante) als ontvangen gelden (ex post). Het gaat dus niet om projectkosten of subsidiabele kosten, het gaat om de compensatiebedragen.

Monitoring

De betrokken overheid dient gedurende de uitvoering van het programma en ten minste tien jaar na afloop van deze periode, alle gegevens te bewaren die noodzakelijk zijn om vast te stellen of de verleende compensatie met het DAEB-Vrijstellingsbesluit verenigbaar is. Op een eventueel schriftelijk verzoek van de Commissie dient de overheid de nodige gegevens aangaande de compensatie te verstrekken (artikel 8 van het DAEB-Vrijstellingsbesluit). Verder dient Nederland (de lidstaat) om de twee jaar bij de Commissie een verslag in te

dienen over de uitvoering van het DAEB-Besluit. Het Coördinatiepunt Staatssteun Decentrale Overheden van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) coördineert en begeleidt deze rapportage en verzoekt gemeenten en provincies t.z.t. om relevante gegevens aan te leveren. De aan te leveren informatie is overigens vrij eenvoudig en beknopt.

Praktijkvoorbeelden DAEB-vrijstellingsbesluit

Als een gemeente, provincie of ministerie een DAEB-maatregel wil nemen, lijkt dit op het eerste gezicht complex (met alle hierboven genoemde criteria). Toch valt dat in de praktijk wel mee en er zijn heel veel eenvoudige praktijkvoorbeelden. Een simpele zoektocht op “aanwijzingsbesluit DAEB” op Google levert al honderden hits op met praktijkvoorbeelden. Het Kenniscentrum Europa Decentraal heeft ook diverse praktijkvoorbeelden opgenomen in een handreiking: <https://europadecentraal.nl/wp-content/uploads/2014/07/Handreiking-DAEB-2014.pdf>

Procedures

Procedureel zit het DAEB-Vrijstellingsbesluit eenvoudiger in elkaar dan de AGVV. Een kennisgeving is niet nodig, de steun kan direct verstrekt worden zo lang de vormvoorwaarden netjes geborgd worden. Alleen achteraf moet op basis van de jaarrekeningen het definitieve steunbedrag bepaald worden en worden gerapporteerd via het Ministerie van BZK aan Brussel.⁹ Er zijn al veel praktijkvoorbeelden van DAEB's beschikbaar.

⁹ Meer informatie: <https://europadecentraal.nl/onderwerp/staatssteun/procedures-staatssteun/rapportage/>

Bijlage 3: Concept DAEB-Aanwijzingsbesluit

Aanwijzingsbesluit DAEB Deventer Buurtklussers, d.d. dd-mm-jjjj met nr 2024-xxx van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Deventer;

Gelet op:

- Artikel 160 Gemeentewet;
- artikel 14 en 106, tweede lid van het VWEU;
- de Vrijstellingsbeschikking van de Commissie voor diensten van algemeen economisch belang 2012/21/EU, Pb EU 2012 L 7;
- het besluit van de Europese Commissie van 20 december 2011 (2012/21/EU), betreffende de toepassing van artikel 106, lid 2, van het VWEU op staatssteun in de vorm van compensatie voor de openbare dienst, verleend aan bepaalde met het beheer van diensten van algemeen economisch belang belaste ondernemingen, het DAEB-Vrijstellingsbesluit,

Overwegende dat:

- De gemeente Deventer een specifieke uitkering van de Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (BZK) ontvangen, waarmee zij huishoudens in een kwetsbare positie vanwege de gestegen energielasten op korte termijn kan ondersteunen bij het nemen van maatregelen om de energierekening te verlagen;
- Op grond van artikel 106, tweede lid van het VWEU (decentrale) overheden bepaalde diensten die in het algemeen belang worden uitgevoerd kunnen aanwijzen als Dienst van Algemeen Economisch Belang (DAEB);
- Om gebruik te kunnen maken van de bijzondere situatie die een DAEB inneemt binnen het mededingings- en staatssteunrecht een onderneming daarvoor specifiek met het beheer van een bepaalde DAEB dient te worden belast;
- Met een beroep op het DAEB-vrijstellingsbesluit van de Europese Commissie steun in de vorm van een compensatie voor de DAEB is vrijgesteld van melding aan de Europese Commissie;
- De wens bestaat om met eenvoudige energiemaatregelen steeds meer huizen in Deventer energiezuiniger te maken, in het bijzonder voor huishoudens die te maken hebben met energiearmoede;
- Deventer Buurtklussers (onderdeel van Stichting 2Gether) met klussenteams deze maatregelen kan uitvoeren op buurtniveau;

Besluit:

1. Aan te wijzen als Dienst van Algemeen Economisch Belang, de volgende diensten:

Het verminderen van energiearmoede door isolatiemaatregelen aan te brengen die leiden tot een verlaging van de energierekening. Jaarlijks hebben de Klussenteams minimaal 500 contacten met mensen waarvan we aannemen dat zij energiearmoede kennen. Tijdens deze contacten wordt aandacht besteed aan het verminderen van energieverbruik en kunnen middelen worden aangebracht of verstrekt die het energieverbruik verminderen.

2. De aard en duur van de openbare dienstverplichtingen:

De financiële bijdrage wordt eenmalig verleend. De diensten worden geleverd voor 31 december 2027.

3. Betrokken ondernemingen en het betrokken grondgebied:

De betrokken onderneming is **Deventer Buurtklussers/Stichting 2Gether**, ingeschreven in het handelsregister met KVK nummer **XXXX**, dat diensten levert binnen de gemeente Deventer.

4. Aard van de uitsluitende of bijzondere rechten die de ondernemingen zijn toegekend:

Niet van toepassing.

5. Parameters voor de berekening, controle en de herziening van de compensatie:

De vergoeding die **Deventer Buurtklussers/Stichting 2Gether** ontvangt is niet hoger dan nodig om de netto kosten van de uitvoering van de DAEB te dekken.

6. Regelingen om overcompensatie te vermijden en terug te betalen:

De maximaal beschikbare compensatie bedraagt € 985.823,-. Definitieve vaststelling van de compensatie wordt op dusdanige wijze gedaan dat overcompensatie wordt voorkomen. Indien na uitvoering van de diensten blijkt dat de ontvanger financiële bijdrage tot overcompensatie heeft geleid, is **Deventer Buurtklussers/Stichting 2Gether** verplicht alle overcompensatie aan de gemeente terug te betalen. **Deventer Buurtklussers/Stichting 2Gether** voert een boekhoudkundige scheiding van kosten verbonden aan haar DAEB-activiteiten en kosten en inkomsten verbonden aan haar andere activiteiten.

7. Inwerkingtreding:

- Dit besluit treedt in werking met **[bepalen]**.
- Dit besluit wordt aangehaald als: Aanwijzingsbesluit DAEB Deventer Buurtklussers;